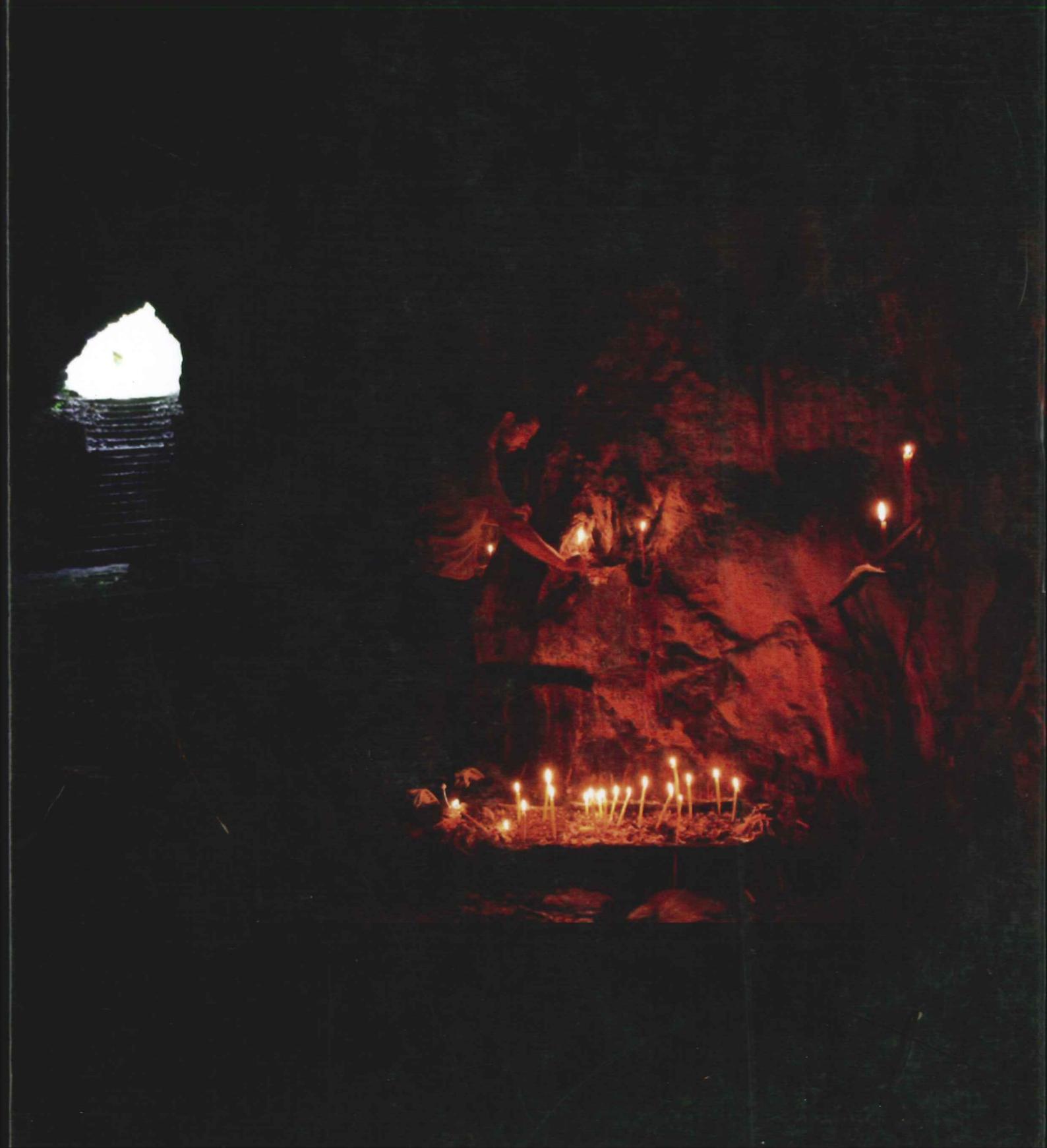

ЦРКВЕ У ЛИЦИ

ТЕРЕНСКИ ЗАПИСИ МИРКА ЂЕЛИЋА

Поштовани читаоци,

пред Вама је Спомен-књига, документарног карактера, на рано упокојеног
Димитрија-Мирка Ђелића.

Књига би надживљавајући нас могла корисно послужити потомцима.

Својом необузданом природом, прегазио је Лику уздуж и попреко у лето
2016. год, прешавши хиљаде километара, пробијајући се кроз кланце,
гостише, заобилазећи минска поља, пењући се и падајући са звоника, да
би направио фотографије ових 100 храмова, откривши тако невидљиве
слојеве замагљене прошлости.

Његова потреба за лепотом прожима ове фотографије, које би требале
бити путоказ надолазећем времену.

Остало му је жал, што није могао учинити више за свој лички народ.

матер

Страдање српске православне цркве у Лици од 1941. до 1995. године

Почетком Другог свјетског рата Епархију горњокарловачку задесило је страдање највећих размјера у свим могућим видовима. Почињен је тотални геноцид биолошки, културни и духовни. Независна држава Хрватска основана је на дијелу окупиране Краљевине Југославије уз помоћ Хитлерове Њемачке и под вођством усташког режима. Постојала је од 1941–1945 године, а на њеном челу налазио се Анте Павелић. Остало је упамћена по геноциду и звјерствима која су припадници режима чинили над Србима, Јеврејима, Ромима и Хрватима неистомишљеницима. Миле Будак министар и доглавник Анте Павелића изјавио је у јулу 1941. године у Госпићу „Један дио Срба ћемо побити, други раселити, а остале превести у католичку вјеру и тако претопити у Хрвате.“ Овај план спровођен је у дјело. Становништво је физички ликвидирано на најстрашније начине или принудно исељавано, а они који су остали, присилно су покатоличавани. Злочини који су чињени и затирање свега што је српско, био је организовани државни посао, а не акт појединача или установа.

Прије рата Епархија горњокарловачка имала је, у зависности од извора између 384494 и 431475, православних душа. Од тог броја убијено је око 150.000 људи-жртава, а остали су погинули у борбама, умрли од тифуса и других болести, а око 60.000 људи до краја 1945. године иселило се у Војводину.¹ Свештенство Епархије горњокарловачке претрпило је најгора мучења, а често су у логорима били изложени већим мукама од остalog народа, баш зато што су свештеници. Мука и смрти нису биле поштеђене ни њихове жене, а ни дјеца.² Нажалост и поред неколико покушаја, никада није објављен потпун списак свештеника Српске православне цркве и њихових појединачних судбина у периоду од 1941–1945. године. Самим тим никада није прецизно утврђен ни списак страдалих свештеника Епархије горњокарловачке, али свакако се зна са сигурношћу за више од 70 људи. Горњокарловачки епископ Сава (Трлајић) ухапшен је 1941. године, а потом мучен у госпићком логору, а затим и убијен и највјероватније бачен у једну од велебитских јама.³

У НДХ постојао је велики број усташких концентрационих логора и неколико сабирних, а постојали су и њемачки и италијански логори. На тлу Епархије горњокарловачке био је логор Јадовно који је претходио логору Јасеновац. У њему је било заточено на хиљаде Срба и Јевреја у периоду од 122 дана од маја до августа 1941. године колико је логор постојао. Близу логора налазиле су се бројне бездане јаме у које су бацани убијени, а веома често и живи људи. Процјене броја жртава у Јадовном иду од 35.000 до 68.000, углавном Срба. До сада су познате 32 јаме. Нека стратишта су још у току рата, 1941–1945. године усташе затрпале балванима и камењем и покрили земљом, а многе од њих су послије рата југословенске комунистичке власти затрпале

¹ Милан Радека, *Срби и православље Горње Крајине (помодом 250 – годишњицу Карловачког владичанства)*, Загреб 1963, 57–58; Милан Радека, *Горња Крајина-Карловачко владичанство*, Загреб 2010 (репринт), 213–216; Архив Српске православне цркве у Београду, Свети архијерејски синод 1920–1940, писма из свих парохија Епархије горњокарловачке упућена Сабору СПЦ против арондације епархије.

² Сњежана Орловић, *Православна Епархија Горњокарловачка – Шематизам*, Београд – Карловац 2017, 60.

³ Архимандрит mr Наум (Милковић), *Сава, епископ горњокарловачки. Живот и дјело*, Београд- Карловац 2018, 97–110.

бетоном. Само на простору Епархије горњокарловачке постоји на стотине мјеста на којима су извршени најстравичнији злочини, а често су таква мјеста масовних страдања биле и српске православне цркве (Глина - 1564 Срба, Вељун - преко 200, Топуско преко 50, Садиловац - 463, Коларић - 104 + 64, Утолица - 197, Личко Петрово Село - 43, Горње Дубраве, Понори, Војнић, Бунић, Дубица, Тушиловић, Дуњак, Широка Ријека...).⁴

Уништавани су сви свједоци присутности Срба на тим просторима, а највећи свједоци били су православни храмови. У њима су пљачкані и продавани, а најчешће страдали предмети умјетничке и културно-историјске вриједности. Храмови су уништавани, некад стихијски, а понекад плански ангажовањем мајстора како би се искористио грађевински материјал и у потпуности уклонили остаци грађевина, док су неки претварани у католичке богомоље.

Највећи број храмова срушиле су усташе, а један мањи број срушили су Нијемци или Италијани. Формиран један одбор који је имао задатак да брине о рушењу православних цркава у држави, тај посао је рађен у договору с надлежном институцијом с Државним равнatelством за понову. Ово равнатељство је почетком септембра 1941, обавијестило окружницима локалне власти да сви објекти СПЦ прелазе у њихову надлежност. Послије пљачке српских цркава обично је слиједило паљење или рушење, дјелимично или до темеља. Рушили су их најчешће професионални зидари по налогу хрватских усташких власти, односно Одјела за рушење гркоисточних цркава. Мјештани Хрвати су често за посао рушења били награђивани, а радна снага у рушењу су често били Срби и Јевреји који су силом тјерани да то раде. Анте Павелић је 22. 5. 1941. на приједлог Министарства наставе потписао законску одредбу о забрани отуђивања стarih умјетничких културно-историјских и природних споменика с подручја НДХ. Преузимање ствари из српских цркава и парохијских домова по замисли надлежних власти требало је завршити записником о наводној примопредаји у градском поглаварству. На основу ове одредбе управитељ Хрватског народног музеја за умјетност и обрт Владимир Ткаљчић, добио је наређење по којем његов музеј добија право да све предмете преузме и допреми у музеј. Ту су се нашли предмети и из тридесет храмова Епархије горњокарловачке. Било је и случајева уништавања послије прикупљања ствари када је у Слуњу намјерно запаљена зграда у којој је све изгорило. Међутим, православне цркве су пљачкане и наредне године, а нарочито звона која су претапана или кориштена у римокатоличким црквама.⁵

Синод је 1947. године писао да је у Епархији горњокарловачкој било 220 цркава, а страдало 188, а средином 1948. да је у рату страдало 145 цркава и 45 капела, док је 1952. године обавијестио Државну комисију за вјерска питања о страдању објекта током рата, где се наводи да је храмова прије рата било 189, а страдало 175. По извјештају од 19. 12. 1960. Републичке комисије за вјерска питања СР Хрватске, априла 1941. Епархија горњокарловачка имала је 180 цркава, а од тога је у рату демолирано 24, срушено до темеља 39, дјелимично порушено 59. Епископ Симеон Злоковић навео је податак да је априла 1941. било 203 цркве и да је од тога у рату потпуно уништено 88, а тешко оштећено 87 цркава. Мане Пешут је тврдио да је од 237 цркава, колико их је било априла 1941. године, 213 на разне начине и у разном облику страдало. Овај број

⁴ Атанасије Јевтић, *Од Косова до Јадовна*, Београд 1987, 251; С. Орловић, *Православна Епархија Горњокарловачка – Шематизам*, 59-61.

⁵ Дејан Медаковић, *Улога професора Радослава М. Грујића у враћању српских драгоцености из Загреба 1946. године*, Зборник о Србима у Хрватској 5, (Београд 2004.), 137–151; Драган Чубрић и Момчило Крковић, *Страдање Срба у православној цркви у Глинама и рушење споменика*, Београд 2005; С. Орловић, *наведено дјело*, 62

храмова у Епархији прије рата преузео је из Календара Црква за 1941. годину, што најјероватније представља најтачнији број цркава у Епархији, међутим, од овог броја 31 храм се налазио на простору Бихаћког и Босанскокрупског архијерејског намјесништва који послије нису били у саставу Епархије горњокарловачке. Милан Радека наводи да су послиje рата остале само 23 цркве и 9 капела, али да су и оне оштећене. Уништена су 84 парохијска дома односно црквена објекта, 154 библиотеке и архиве, српске куће на неким парохијама биле су срушене и попаљене преко 90%. Послије рата никада није прецизно утврђено колико је храмова опљачкано, девастирано и порушено, иако је Синод СПЦ неколико година излазио у јавност с различитим цифрама, као и Републичка комисије за вјерска питања СР Хрватске. Заправо, није се знао ни тачан број храмова у епархији прије рата.⁶

Срби су покрштавани због вијековних идеја Римокатоличке цркве о стварању једне вјере и једног поглавара тј. римског папе. Осим тога, на тај начин, односно одрицањем од православља извршена би била денационализација Срба. Усташки наредбодавци, извршиоци и учесници геноцида над српским народом међу којима су били и свештеници римокатоличке цркве, знали су значај који је имала Српска православна црква, где су вјера и националност били чврсто испреплетени. Рупењем цркава покушали су да затру коријене и вишевијеково историјско присуство Срба на тим подручјима. НДХ је прихватила покрштавање као посао од државног интереса. Римокатолички свештеници су без иједног поговора извршавали покрштавање Срба, а често директно или индиректно учествовали и у злочинима. Покрштавани су сви осим богатијих Срба, учитеља и свештеника. За њих је предвиђена физичка ликвидација, а њихово богатство било је потребно за хрватску државу. Из страха од убијања и усташког терора, многи су да спасу главу поднијели молбе за прелаз у католичку вјеру. Обећавано им је да ће самим прелазом постати пуноправни грађани и бити спасени од прогона, а често су у томе били преварени и послије покрштавања били убијени. Акција за покатоличавање заправо често је служила усташама да на лак начин похапсе и покољу већи број Срба. Многи православни храмови претворени су тада у католичке, као што су храмови у Црквеном Боку, Меминској, Слуњу...

⁶ Црква – Календар српске православне патријаријије 1940, Београд 1940; Црква – Календар српске православне патријаријије 1941, Београд 1940; Споменица православних свештеника 1941–1945, Београд 1960, 25, 26, 99; М. Радека, Срби и православље Горње Крајине, 58; Симеон владика горњокарловачки, 250 година Епархије горњокарловачке, Београд 1964, 88; Душан Кашић, Српска црква у тзв. Независној Држави Хрватској, Српска православна црква 1920–1970, Београд 1971, 191; Мане Пешут, Српско питање у Хрватској, Гласник СИКД Његош 51/1983, 94; Атанасије епископ банатски, Српска црква у Другом светском рату: из Архива Св. Архијерејског Синода српске православне цркве, Србија и коментари, Београд 1991, 86–162; Вељко Ђ. Ђурић, Прекрштавање Срба у Независној Држави Хрватској, Прилози за историју верског геноцида, Београд 1991; Слободан Милеуснић, Мученичко страдање Српске православне цркве на подоруџу тзв. НДХ у току Другог светског рата, Српска православна црква—њена прошлост и садашњост, Београд 1992; (Гојко Шкоро под псевдонимом) Гојко Ристе Дакина, Геноцид над Србима у Независној Држави Хрватској, буди католик или умри, Београд 1994, 261–290; Вељко Ђ. Ђурић, Судбине архијереја и свештеника српске православне цркве у Независној држави Хрватској, Према објављеним документима Српске патријаријије, Зборник о Србима у Хрватској 4, (Београд 1999), 211–278; Вељко Ђурић Мишина, Српска православна црква у Независној Држави Хрватској 1941–1945. године, Ветерник 2002, 17, 23, 42, 69–79, 83–96, 106–108, 110, 112, 115, 117, 119, 126–127, 129, 135; Đuro Zatezalo, Radio sam svoj seljački i kovački posao, Zagreb, 2005; Др Ђуро Затезало, Јадовно – Комплекс усташких логора 1941, Београд 2007; Др Ђуро Затезало, Јадовно – Зборник докумената, Београд 2007; М. Радека, Горња Крајина – Карловачко владичанство, 217–219; Радован Пилиповић, Ореоли и сенке – Расправе из историје Српске Православне Цркве у Независној Држави Хрватској 1941–1945, Београд 2016, 7–9, 46–54, 109–111, 14–123, 127, 133, 155–158; Јован Мирковић, Страдање Српске православне цркве у Независној Држави Хрватској, Београд 2016, 5–164, 194.

Послије рата епископ Симеон (Злоковић) је у епархији затекао само згаришта, рушевине и мучилишта. Прије Другог свјетског рата Епархија горњокарловачка је имала скоро пола милиона вјерника, 216 храмова⁷ и у зависности од извора, између 135 и 157 свештеника, а послије рата број становника је преполовљен, само двадесетак храмова било је богослужбено способних, а у епархији је било само 14 свештеника. Вјерски и црквени живот почeo је ипак да тече живље. Међутим, нови комунистички режим није имао толерантан став према цркви, па се рушење цркава наставило. Државна власт одузела је цркви и оно што јој је остало од материјалних добара. Упркос учесталим молбама и жалбама, Српска православна црква на територији Хрватске није добила никакву заштиту. У периоду од 1945. до 1960. године срушене су цркве које су у рату биле оштећене, најчешће до темеља, а понегдје је сачуван бар дио зидина. Таквих је 42, а могуће је да је овај број и већи. Највише их је страдало у Лици (Дивосело, Грачац, Доња Суваја, Удбина, Средња Гора, Почитељ, Вребац, Врело, Комић, Горње Врховине, Старо Село, Примишље...). Остаци цркава рушени су по налогу „Народно ослободилачког одбора“, а од материјала су подигнути најчешће задружни домови и штале (Вребац, Средња Гора), хотел и сеоске биртије (Удбина и Примишље), сеоске радње (Старо Село), економски објекти и антфашистички споменици, а често је материјал дијељен мјештанима. Иконе су крадене и продаване у иностранство, али и уништаване. Почетком 70-их година 20. вијека потпуно је срушен и владичански двор у Плашком.⁸

Ово нажалост није био једини начин на који је спречена обнова цркава. У периоду од 1960–1965. године формиран је терен за војни полигон „Слуњ“ (данас „Еugen Кватерник“) који је у потпуности или дијелом обухватио територије петнаест села која су била насељена српским православним становништвом, а у којима је било 8 православних храмова.

Владика Симеон ужурбано је радио на обнови Епархије, нарочито осамдесетих година 20. вијека, послије пада комунистичког режима. Обновљен је манастир Гомирје, саграђено је 12 нових цркава и 2 капеле, обновљена су 82 храма, а негдје су подигнути само звоници или дрвене звонаре. Храмови су снабдјевани богослужбеним предметима, а израђивани су и иконостаси. Грађени и обнављани су и парохијски домови.

Године 1991. почeo је рат који је обухватио и Епархију горњокарловачку. Један дио територије припао је Републици Хрватској, а већи дио Републици Српској Крајини где су у току ратних дејстава често страдали и црквени објекти. Међутим, православни храмови, парохијски домови и остали објекти су уништавани и демолирани и далеко од борбених линија у потпуно смишљеним акцијама. Послије операције етничког чишћења „Олуја“ 1995. године епархија је скоро у потпуности остала без српског православног становништва. Преко 250.000 Срба протјерано је с простора Крајине, а они који нису хтјели напустити своја вијековна огњишта, већим дијелом су побијени. Српска имовина је опљачкана, куће порушене и запаљене и то највећим дијелом када су завршене све војне операције. Нису били поштеђени ни црквени, културни, историјски српски, као ни антфашистички споменици. Готово сви храмови, као и парохијски домови и други црквени објекти били су проваљени и опљачкани, а већина је претрпила значајнија оштећења. У току овог рата и послије њега на простору Епархије

⁷ Цифре које наводим у тексту, а које се односе на број храмова у епархији прије Другог свјетског рата, број порушених храмова у Другом свјетском рату и послије њега , али и број порушених храмова у посљедњем рату на тим просторима, резултат су мог истраживања у протеклих неколико година.

⁸ М. Радека, *Срби и православље Горње Крајине*, 60, 67–70, 78; М. Радека, *Горња Крајина–Карловачко владичанство*, 221–226, 388–391; Динко Давидов, *Тотални Геноцид, Независна држава Хрватска 1941–1946*, 185–187.

горњокарловачке страдало је укупно 10 православних храмова и зграда која је служила као епархијски двор у Карловцу, а у којој је била смјештена новоформирана библиотека, као и ризнички материјал. Од овог броја у Лици је страдало пет храмова заједно с иконостасима, мобилијаром, богослужбеним књигама и предметима (Храм Светог Великомученика Георгија у Госпићу (грађен од 1785–1790, страдао у Другом свјетском рату, а обновљен 1961. године), Храм Светог Илије у Радучу (саграђен 1725. године, општећен у Другом свјетском рату, а послије 1949. године миниран, обновљен 1988), Храм Светог Јована Крститеља у Старом Селу (саграђен 1863. године на мјесту дрвеног храма из 1742. године), Храм Светог Саве у Брлогу (саграђен 1740. године на мјесту старије дрвене капеле, обнављан је 1891. и 1964. године), Храм Силаска Светог Духа на Апостоле у Малој Попини (саграђен прије 1774. године, страдао у Другом свјетском рату и обновљен 1973. године).⁹

Доласком епископа Герасима на чело епархије 2004. године, дошло је и до обнове храмова и духовног живота. Медак и Комоговина поново су проглашени за манастире, а основан је и један нови у Доњем Будачком, где је саграђена и нова црква. Изнова је подигнут и живописан саборни храм Светог Николе у Карловцу, а у оквиру порте подигнут је нови епархијски двор и парохијски културни центар. Обновљено је или се још ради на преко 50 храмова. У богослужбеној употреби је данас 91 храм. Према статистичким подацима за 2015. годину у Епархији горњокарловачкој живи само 25.939 вјерника, углавном старије популације.¹⁰

Већ у току првих одлазака у Лику, Димитрије Ђелић се заинтересовао се за страдање српских православних цркава у Лици. Почеко је проучавати историју, али и прикупљати старе фотографије личких храмова, настале прије Другог свјетског рата. За неколико година обишао је и фотографисао све цркве и црквишта у Лици, створивши тако драгоценји фонд од око 10 000 фотографија. Говорећи о мотивима због којих ради фотографије и утисцима с терена, једном приликом је рекао „Гледам како природа преузима читаве цркве јер их ми нисмо били достојни“. Један од мотива је био да се јавности скрене пажња на ова страдања. Планирао је урадити изложбу и публикацију посвећену баш овој тематици.¹¹ Планирао је направити и изложбу која би била посвећена црквеним звонима, која су преживјела ратове на овом подручју. Нажалост он овај посао није успио завршити, али на радост многих макар један дио те грађе објављен је у овој публикацији.

⁹ С. Орловић, *Православна Епархија Горњокарловачка – Шематизам*, 93, 99, 114, 173–174, 181–182, 417.
¹⁰ *Исто*, 413.

¹¹ Радио је на изложби која је отворена 14. 2. 2017. године у крипти Храма Светог Саве у Београду, под називом „Страдања Српске православне цркве у Лици од 1941–1995. године“. <http://www.pravoslavie.ru/srpska/101075.htm>.

Архијерејско намесништво грачачко
са седиштем у Грачацу

Црквене општине

Брувно
Велика Попина
Грачац
Зрмања
Кик
Мазин
Плоча
Прибудић
Томингај
Штикада

Брувно

Парохију чине Брувно и Брувањско Рудопоље.

Црква Светог Јована се налази у Брувну.

Црква је парохијска.

Према натпису на зиду, темељ је положен 17. јула 1880, а црква је довршена јула 1881. године. Димензије цркве у основи су дужине 22,90 м и ширине 9,4 м.

У рату 1941.-1945.год. унутрашњост цркве потпуно је демолирана. Зидови и звоник остали су у добром стању. Кров је на само неколико места био избушен од метака, а торањ због оштећења прокишињавао је. После рата црква није поправљана и временом је пропала.

Иницијативу за обнову покренули су средином 70-тих година 20. века српски исељеници из САД, родом из села Плећаша. Међутим, обнова је почела тек 1989. године, када је стари дотрајали кров замењен новим. Црква је сада 2017. у фази обнове.

Парохијски дом је срушен.

Црква Светог Јована се налази у засеоку Водена Глава.

Није забележена година изградње цркве, али је она уцртана у топографским картама Хабзбуршке монархије рађеним 1764-1784. године, на постојећој локацији, као црква Св. Јована. Димензије цркве су у основи дужине 22,70 м и ширине 10,25 м.

Зидине цркве су урушене.

Поред цркве налазе се остаци зграде некадашњег парохијског дома.

Велика Попина

Црква Светог пророка Илије налази се у Великој Попини.

Парохијска црква сазидана је 1876. год. Димензије цркве су у основи дужине 26,80m и ширине 11 m.

Црква има три звона, ливена у ливници Јакова Цукрова у Сплиту 1924.год.

Она је у току Другог светског рата остала неоштећена.

На дан Св. пророка Илије 1967. год. освештан је обновљени храм на коме су претходно поправљени кров и звоник и освежен иконостас. Средства за поправку обезбедили су својим прилозима српски расељеници из Енглеске и Америке, родом из Велике Попине. Следећа поправка цркве била је 1975. год. када је постављен нови кров.

Парохијски дом је после Другог Светског рата адаптиран за задружну продавницу. Враћен је црквеној општини крајем 60-тих. година 20. века, а зауврат је Епархија уступила локалним државним властима црквену зграду уместу за продавницу и млин. Парохијска кућа обновљена је 1972. године за потребе свештеника.

Грачац

Парохију чине Грачац, Граб, Глогово, Дубоки До, Туровац и Враце. Парохију 1 чине: Грачац, Граб, Љубовић, Штикада и Вучиполье.

Црква Вазнесења Господњег се налази у Грачацу. Парохијска црква за 1. И 2. парохију.

Црква је саграђена 1715. године, а звоник 1862. године. Обновљена је 1874. године. Била је сазидана у барокном стилу од белог тесаног камена и покривена бакарним лимом. Иконостас је осликао професор Јосип Бајер из Загреба 1899. године.

Кровна конструкција оштећена је у бомбардовању у току Другог светског рата, али су зидови и звоник били очувани. У звонику су остала два звона тешка више од 800 килограма.

Црква са звоником минирана је 24. априла 1954. године, а потом срушена. Грађевински материјал су неколико дана по рушењу присвојили локални моћници близу државним властима, да би потом био употребљен за изградњу инфраструктурних објеката и Споменика револуције.

Рушењу је претходило ангажовање председника Народног одбора котара Грачац и секретара котарског комитета Савеза комуниста Хрватске у Грачацу да црква и црквени плац буду експроприсани, али акт о томе ипак није потврђен од стране Извршног већа НР Хрватске. Председник Народног одбора котара Грачац и секретар комитета 23. априла, на православни празник Велики Четвртак, сазвали су у Грачацу састанак, који је требао да има карактер збора

бирача, и присутнима саопштили да је скуп сазван ради договора о уређењу града и рушењу зграда. На састанак су позвани чиновници, било је ту и грађана, а од сељака из околних села готово нико. Двојица поменутих руководилаца су од присутних затражили одобрење да се сруши православна црква. Сутрадан су на њихову иницијативу звонила звона на цркви. Тога дана је био Велики Петак, када по црквеним канонима звона не смеју да звоне. Црква је истог дана минирана.

Приликом рушења цркве једнонje звено при паду разбијено, а друго је разбијено накнадно. Наведена двојица руководилаца су материјал од полуупаних звона противправно присвојили и продали на отпаду.

На црквишту је после рата саграђен споменик народним херојима.

Нова црква у Грачацу Вазнесења Господњег саграђена је поред гробља на купљеном земљишту.

Епископ горњокарловачки Симеон 29. априла 1984. године освештао темеље, а храм је већ до краја године био под кровом. Два звона, поклон Срба из Енглеске, подигнута су на звоник 1987. године. После 1995. године стављен је нови кров, црква је споља и изнутра уређена.

Димензије цркве у основи су дужине 19,4 м и ширине 9,1 м. Поред цркве саграђен је нови парохијски дом.

Капела Светог Марка у Велебиту саграђена је 1863. године. Димензије цркве су у основи дужине 9,50 m и ширине 5,90 m .

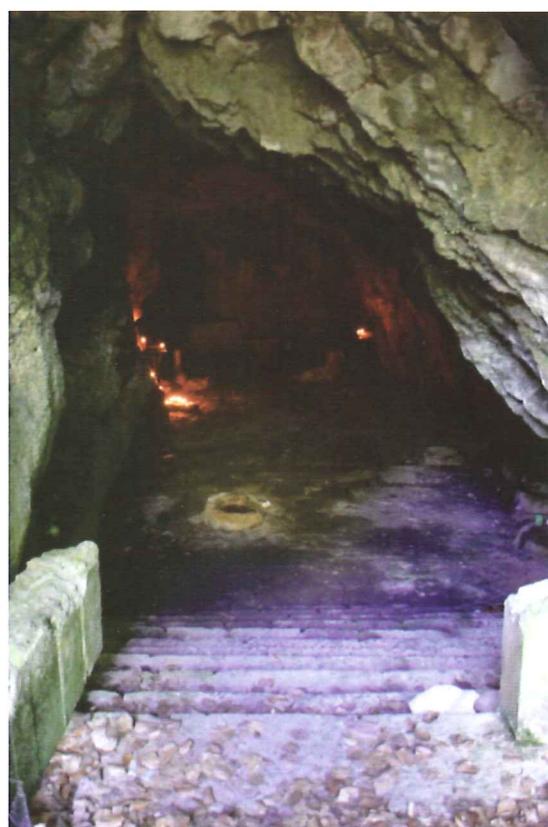
Цркву су запалили партизани 1943.год. Обновили су је у пролеће 1944. године борци Грачачке четничке бригаде и омладина из околних села. Главни мајстор био је Петар Јерковић из Граба, борац и старешина у тој бригади.

После рата црква је остала под кровом, али је њена унутрашњост потпуно девастирана.

Та црквица је у послератном периоду била врло значајна кад је реч о верским и националним осећањима народа с тог подручја пошто су Грачац и околна села остала без иједне православне цркве. То је dakле, био једини православни храм, у коме је у току лета једанпут годишње служена литургија, а родитељи или сродници доносили децу на крштење.

Црква је 1965. године поправљена, уграђен је иконостас и од тада је литургија служена три пута годишње.

Поред цркве у пећини, налази се капела са каменим олтаром.

Зрмања

Парохију чине Зрмања, Врело, Ком и Паланка.

Црква Светог Николе се налази у Зрмањи.

Саграђена је у првој половини 19. века. Димензије су у основи дужине 26,20 m и ширине 6,60 m .

Црква је у току Другог светског рата демолирана. После рата је поправљена и освећена на Малу Госпојину 1953.год. Исте ноћи, 21.септембра између 23 и 24 часа непозната лица запалила су храм, који је у пожару потпуно уништен. Пре него што је пожар подметнут, целокупан црквени инвентар нагомилан је на сред храма и запаљен. Од ватре су напукли зидови. Изгорела су два скрупциона лустера. Нови иконостас набављен пред почетак Другог светског рата, сав намештај, све ствари и богослужбене књиге. Уништена су два звона, једно од око 150 килограма, а друго око 100 килограма, која су пала и разбила се у комаде. Делови појединачних црквених реликвија нађени су неколико стотина метара даље, на обали реке Зрмање. Након палевине лађа храма је остала само мало наткривена над олтаром. Надлежни органи нису открили починиоце тог недела. Обнова је почела 1980. Године када су санирани зидови и обновљен звоник. Идуће године црква је покривена. Парохијски дом у рату је демолиран. Остали су само голи зидови.

Филијална црква Храм Свете Тројице се налази на Зрмањском кланцу.

Саграђена је крајем 19. века. Димензије цркве у основи су дужине 19,00 м. И ширине 7,00 м.

У рату је италијанска војска ту цркву користила као коњушницу. Партизани су 1942. године напали италијанску војску на том подручју, па је остало сведочење да су и они боравили у цркви и оскрнавили њену унутрашњост. Исте године партизани су запалили цркву, која је касније током борби вођених у њеној непосредној близини још више оштећена. Након рата остали су само зидови са оштећеним кровом, који се временом урушио. Остао је очуван звоник и звono на њему.

После рата, унутар зидова цркве, окупљали су се верници сваке године на други дан Духова.

Одбор за обнову на челу са свештеником Миланом Марковином основан је у Милвокију, САД, 1970. год. Одбор је прикупљао потребна средства за обнову храма, па је она започета идуће године. Нови иконостас израдио је Стојан Сужњевић, а иконе Милован Арсић, сликар из Београда. Обновљени храм освештао је владика Симеон 17. јула 1973. год.

После 1995. године црква је раскривена, а унутрашњост потпуно уништена.

Кик

Парохију чине Мала Плоча (Тушице), Кик, Ловинац, Смокрић и Свети Рок.

Црква Свете Петке налази се у Кику.

Капела Свете Петке пренесена је из Радуча у Кик, а у садашњем изгледу саграђена је 1809. год. Димензије цркве су дужине 14,25 м. И ширине 7,10 м .

У Другом светском рату кров цркве потпуно је срушен, а унутрашњост девастирана. Италијанска војска и усташе су 9. фебруара 1943. године запалили село Кик тако што су, како се наводи у извештају штаба Личког партизанског одреда италијански војници осигуравали узвишења, а усташе које су дошли из Ловинца спалиле су све куће по селу. Тада је запаљена и црква Свете Петке.

У парохијском дому, у току рата одржавана је настава за децу до 1943. године, када је зграда изгорела. После рата остаци парохијског дома су срушени, а на том месту саграђена је школа од преосталог материјала.

Мазин

Парохију чине Мазин и Брезовац.

Црква Рођења Пресвете Богородице налази се у Мазину.

Парохијска црква, према запису на звонику, саграђена је 1785. године, а звоник дозидан 1872. год. Димензије цркве у основи су дужине 25,00 m . И ширине 9,00 m .

У фебруару 1943. године италијанска војска запалила је већи део села, основну школу и парохијски дом. Тада је од дејства њихове артиљерије оштећена црква, а војници су однели црквена звона. После рата остала је тек половина крова на цркви и то над олтаром, а остао је и звоник са торњем, изузев крста који се срушио. Унутрашњост је била потпуно демолирана, без прозора и врата. Црква је услед небриге парохијана пропадала, тако да се кров урушио. Почетком 90-их година 20. века ипак је очишћена.

Изгорели парохијски дом после Другог светског рата је обновљен и преуређен за осмогодишњу школу.

Плоча

Црква Силаска Светог Духа се налази у Плочи. Саграђена је 1719. год. Димензије цркве у основи су дужине 23,50 м и ширине 11,50 м.

У току 1942. године и 1943. године унутрашњост цркве је демолирана, јер су је припадници италијанске војске користили за смештај коња и ратног материјала. Потом су цркву бомбардовале усташе 23. фебруара 1943. године, када су насрнули на до тада незапаљени део села.

Оштећену цркву у јулу 1948. год. срушили су мештани, пошто су такву одлуку претходно донели на масовном збору. Владика горњокарловачки Никанор је 13. јула 1948. год. добио анонимни извештај о рушењу цркве и истог дана уложио протест котарском Народном одбору у Грачацу и Предсједништву владе НР Хрватске у Загребу. Истовремено је упутио в. д. архијерејског намесника личког јереја Душана Арамбасића, да оде у Плочу и о свему сачини извештај, што је овај и учинио. Владика је 20. августа известио о томе Јавно тужилаштво за котар Грачац и Верску комисију у Загребу. Председник котарског Народног одбора у Грачацу изјавио је да се котар не меша у такве послове, да би 24 часа касније срушен звоник и звено бачено. Зидови са звоником срушени су до темеља. Црква је имала четири звона. Три су својевремено однели Италијани, а четврто је разлупано приликом рушења и тако је продато предузећу „Отпад“ у Ријеци за 70000 динара, који су употребљени за градњу Спомен-плоче жртвама фашизма. Парохијски дом је за време Другог светског рата спаљен. После рата је поправљен и служио је за продавницу, као и за једну учионицу.

Прибудић

Парохију чине Прибудић, Прљево, Мрачај и Кусац.

Црква Свете Петке налази се у Прибудићу.

Парохијска црква, обновљена је 1902. године. Димензије цркве су у основи дужине 19,50 м и ширине 8,20 м .

У току Другог светског рата црква је доживела мања оштећења и после рата је поправљена. 70-их година 20. века непознати починиоци запалили су столице у цркви, али су мештани на време реаговали и спречили да се пожар прошири.

Парохијски дом је разорен у Другом светском рату и остале су само зидине.

Томингај

Парохију чине Томингај, Кијани, Омсица, Дерингај и Томингај-Брувно.

Црква Успења Пресвете Богородице се налази у Дерингају. Парохијска црква саграђена је 1863. год. Димензије цркве у основи су дужине 22,00 м и ширине 10,00 м. Иконостас је осликао Антон Звировски 1904. год. Црква је оштећена половином јула 1942. године приликом борби вођених у непосредној близини између партизана и италијанске војске. Потом је крајем јула исте године тешко оштећена у нападу италијанске артиљерије, када су запаљена села Дерингај и Томингај. После рата зидови су били углавном очувани, изузев мањег оштећења са источне стране. Звоник је претрпео знатно оштећење. Остаци крова су се временом урушили. После рата органи власти из Грачаца наредили су рушење цркве и тада је уништен иконостас, а преостале ствари су однете. Према извештају Комисије за верска питања из 1960. године, после рата се окупљао народ поред урушеног храма, нарочито на дан храмовне славе Велику Госпојину. Тадашња власт забрањивала је окупљања, под изговором да је дозвољено окупљање у селу Штикада.

Парохијски дом је за време Другог светског рата спаљен, а после рата адаптиран је за месни одбор.

Штикада

Парохију чине Штикада, Јакшићи, Кривокуће, Коса и Понор.

Црква Светих апостола Петра и Павла налази се у Штикади.

Црква је парохијска. Цркву је градио Herman Bolle у периоду од 1893. године до 1896. год. Димензије цркве у основи су дужине 20,36 m и ширине 9,49 m .

Према наводима Опуномоћства Удбе Грачац, црква је у току Другог светског рата теже оштећена. Унутрашњост је демолирана, јер су је најпре италијанска, а затим и немачка војска користиле за шталу. Према извештају Епархијског управног одбора црква је у потпуно исправном стању демолирана и претворена у шталу и магацин приликом оснивања сељачке радне задруге 1948. год. Услед небриге кров је пропао и урушио се.

Приликом посете манастиру Крки, патријарх српски и македонски Герман 29. маја 1966. год. зауставио се код цркве и предложио епископу горњокарловачком Симеону да чим пре поправи у чему ће и он помоћи. Међутим, тај предлог није реализован, а црква је и даље пропадала.

Од 2017. црква је у процесу обнове, израђен је пројекат и чека се почетак рада.

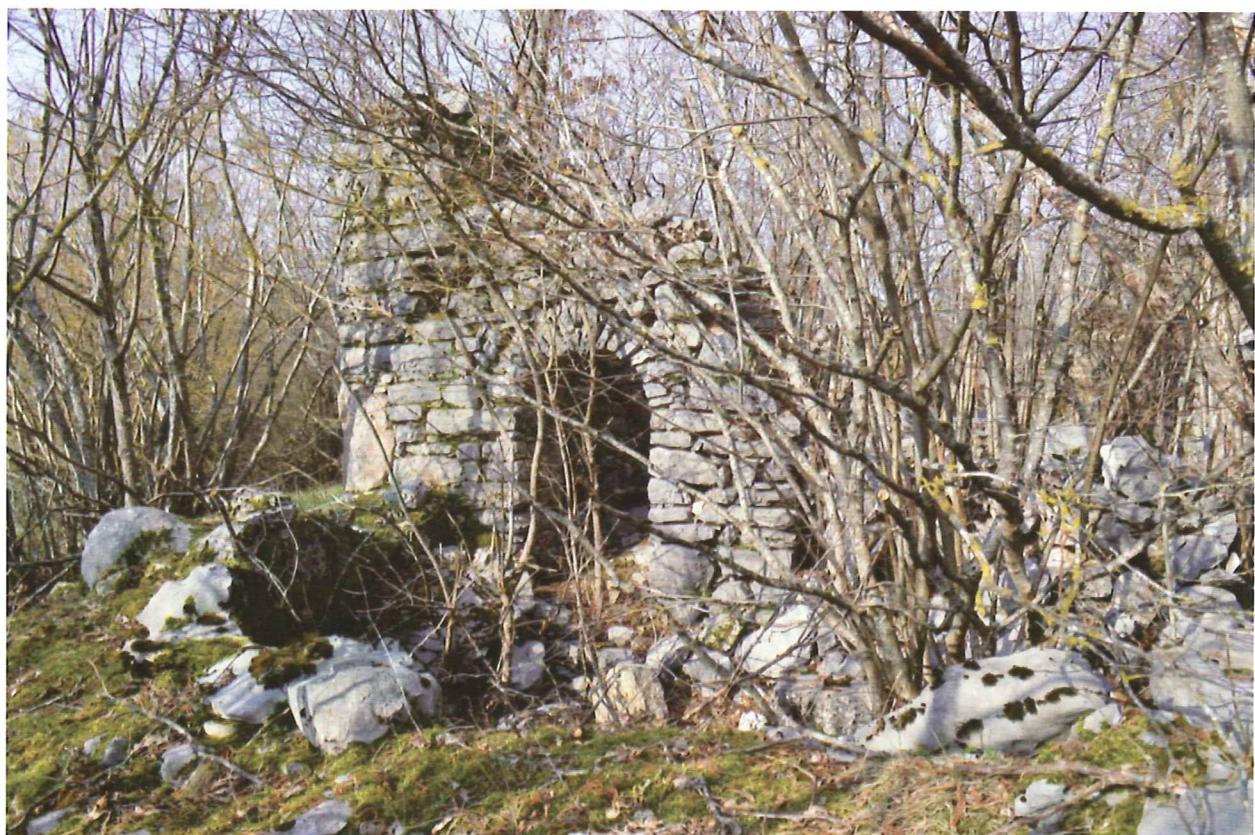
Парохијски дом је у току Другог светског рата спаљен, а након рата адаптиран у задружни дом.

Филијална црква Светог Архангела Михаила у Барама до изградње храма Светих апостола Петра и Павла је била парохијска црква.

Црква се налази код гробља у Штикади. Саграђена је 1798. год.

У току Другог светског рата потпуно је демолирана унутрашњост храма. Оштећен је и кров, који је касније потпуно пропао.

У лето 1970. године украдено је једно црквено звono. Верни народ је о томе обавестио надлежног пароха у Метку, али и поред бројних интервенција епархијског управног одбора, починиоци нису пронађени. То звono је 1918. год. према историјским записима, прво објавило распад аустроугарске царевине.

Архијерејско намесништво Кореничко са седиштем у Врелу

Црквене општине

Бјелопоље
Бунић
Врело
Дебело Брдо
Кореница
Крбавица
Плитвичка језера
Личко Петрово Село
Садиловац
Кордунски Љесковац

Бјелопоље

Парохију чине Бјелопоље, Бјелопољски Тук, Грабушић, Клашњица, Фркашић и Ведашић.

Црква Свете Петке је у Бјелопољу.

Парохијска црква саграђена је од дрвета 1742. године, а после је порушена и сазидана нова 1806. год. Ширина цркве је у основи 9 м.

Усташе су на почетку Другог светског рата цркву опљачкале и затвориле. У марту 1942. год. у борбама приликом деблокаде италијанског гарнизона у Кореници црква је оштећена, а у италијанској офанзиви фебруара 1943. год. запаљена. Након рата локалне власти су порушиле остатке храма, а грађевински материјал је одвезен са црквишта, па је на том месту остао само звоник са звоном без торња. Простор око цркве користи се за смештај дрвене грађе. Црква је припремана за обнову почетком 20. века, када је у ту сврху срушен преостали део бочног зида.

Црква Светог Ђорђа

Филијална црква звана Ружица налази се на Тичеву.

Црква је саграђена 1816. год.

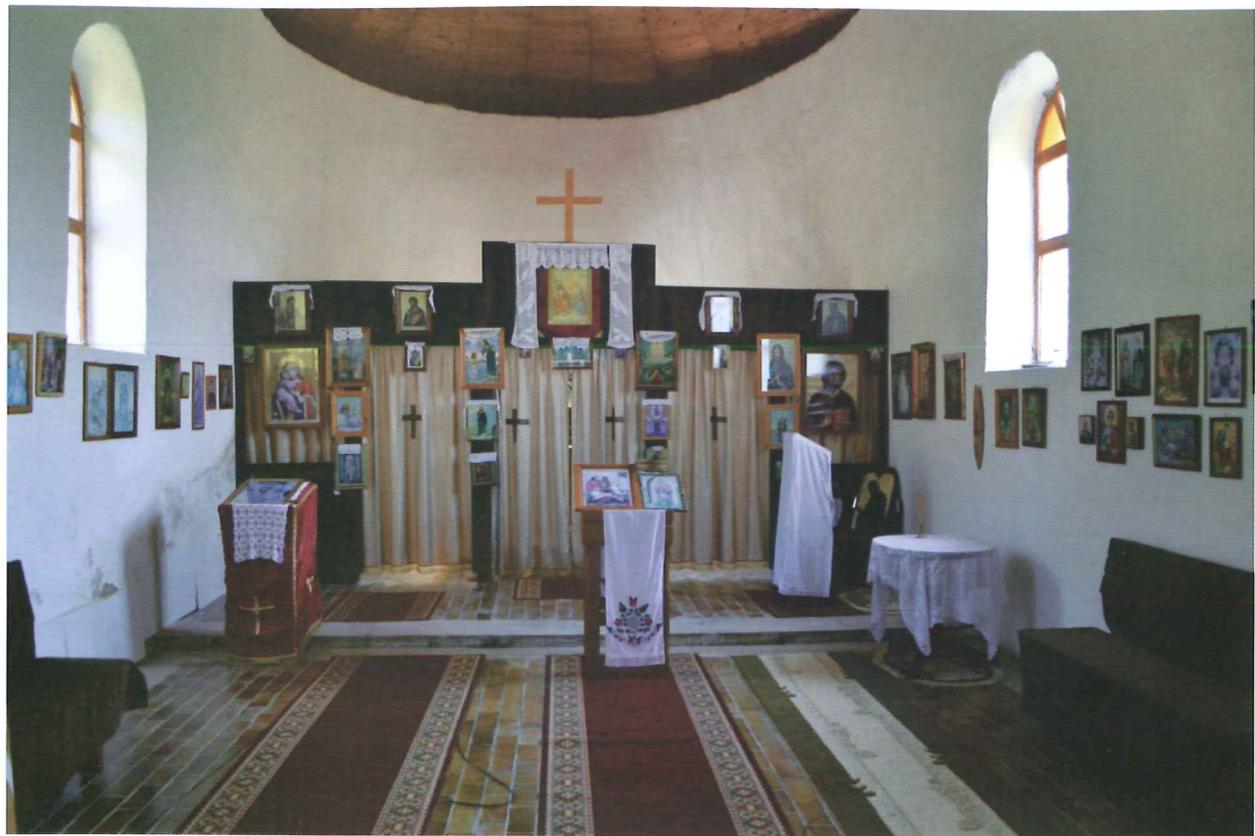
Имала је посебан значај и уживала је поштовање верног народа и околног становништва.

Црква је током борби вођених 1942. год. и 1943. год. у непосредној близини оштећена од палубе италијанске војске. Након тога одлуком Народног одбора је раскривена, а лим са крова искоришћен за покривање изгорелих приватних кућа. Од храма су остали само зидови са звоником.

После Другог светског рата испред зидина срушене цркве, сваке године на Младу недељу, окупљали су се малобројни верници и свештеник који је обављао богослужење.

Обнова је почела почетком 90-их год. 20. века. Срушени су стари зидови, а од истог камена сазидана је нова црква.

Димензије цркве у основи су дужине 17,50 m и ширине 7,50 m .

Црква Светог Николе, филијална црква, налази се у Фркашићу.

Димензије су јој у основи 13, 00 m и ширине 7,00 m .

Унутрашњост цркве у Другом светском рату је мање оштећена. Зидови и кров, као и звоник са торњем, остали су у релативно добром стању. Иконостас је сачуван неоштећен. 60-их година 20. века иконе су отуђене, али су касније пронађене и враћене пароху у Слуњу, који је у том периоду администрирао кореничком парохијом. Црква није поправљана, па се временом урушио кров.

Бунић

Парохију чине Бунић, Шаламунић и Козјан.

Црква Светог Николе, црква се налази у Бунићу. Саграђена је 1770. год. Иконостас је осликан 1867. год. Слава је Вазнесење Господње (Спасовдан).

У јуну 1941. год. римокатолички жупник из Подлапаче са локалним усташама одuzeo је матичне књиге и остале вредности и закључао цркву. Тада су убили докторку Наду Кнежевић испред куће, а њено тело бацали у цркву коју су потом запалили. Зидови су порушени после рата. На црквишту је 1949. год. од преосталог материјала изграђена задружна штала и магацин. Остатке камена користили су мештани за сопствене потребе. На месту некадашње цркве одржаван је сточни сајам све до 1990. године, када је надлежни свештеник затражио од локалних власти да се то забрани.

Парохијски дом саграђен је 1841. Године, а запаљен је истог дана када и црква 4. августа 1941. год. После Другог светског рата срушен је до темеља.

На црквишту је започета градња новог храма и 1994. год. начињен је темељ. Темељи су у основи дужине 25,50 m и ширине 10,20 m.

Филијални црква Светог Луке налазио се у Козјану, засеоку Хинићи. На некадашњем црквишту не постоје више никакви остаци те цркве.

Врело

Црква Успења Пресвете Богородице се налази у Врелу. Саграђена је 1904. год. Димензије су јој у основи дужине 22,50 m и ширине 10,30 m.

До оснивања парохије Врело била је филијална црква кореничке парохије. У неким документима се истиче да је 1842. год. у Врелу обновљена црква Велике Госпојине.

Црква је после Другог светског рата остала у добром стању. На крову су забележена мања оштећења од гелера услед чега је прокишињавао, али је касније раскривен и свод се временом урушио. Унутрашњост су 28. августа 1952. године девастирали сеоски омладинци, након што је претходно црква била очишћена, како би била служена литургија. Надлежне власти из Коренице забраниле су тада свештенику Мили Навали, пароху у Српским Моравицама, да дође и служи литургију. Са звоника су однета звона, а ограда око цркве је порушена. На Велику Госпојину 1990. год. после 50 (педесет) година служена је литургија. Идуће године литургија је служена у покривеној цркви, а обnova је настављена после 1995. год.

Дебело Брдо

Парохију чине Дебело Брдо, Пећане и Бунић (део села).

Црква Рођења Пресвете Богородице је у Дебелом Брду. Сазидана је 1762. год.

Почетком Другог светског рата римокатолички жупник из Подлапаче, у пратњи локалних усташа, однео је матичне књиге и све вредности, а цркву затворио. У току рата унутрашњост цркве је демолирана. У једном периоду у њој је била смештена партизанска болница. После рата коришћена је као магацин. Парохијски дом је спаљен у току Другог светског рата, да би после био обновљен и адаптиран у продавницу.

Кореница

Парохију чине Кореница, Врановача, Врпиле, Калебовац, Понор, Шегановац, Михаљевац, Градина, Јасиковац и Ораховац.

Црква Светих Архангела Михаила и Гаврила налази се у Градини, саграђена је у 18. веку. Црквена слава је Петровдан.

На почетку Другог светског рата усташе су цркву опљачкале и затвориле. Италијанска војска запосела је цркву као значајан објекат у одбрани места. Почетком јануара 1942. год. партизани су потиснули и заузели цркву, а њену унутрашњост оскрнавили и демолирали. У марту исте године, приликом деблокаде гарнизона у Кореници, италијанска војска је топовском гранатом погодила и оштетила кров. Након тога, одлуком Народног одбора црква је раскривена, а кровни лим је искоришћен за покривање оштећених кућа.

После рата преостали су зидови и звоник без крова. Камена ограда је мало касније порушена. Почетком 90-их година 20. века очишћено је црквиште и припремала се обнова храма.

Парохијски дом је саграђен 1847. год. Спаљен је у Другом светском рату.

Крбавица

Парохију чине Крбавица и Трнавац.

Црква Светог пророка Илије, црква је парохијска, саграђена 1730. год.

У току Другог светског рата унутрашњост цркве је демолирана, али су зидови, кров и звоник са торњем остали у релативно добром стању. После рата у цркви је држана стока, а касније као магацин локалне пољопривредне задруге.

У парохијском дому у току 1942. год. био је смештен Штаб групе Народно-ослободилачког покрета за Лiku. Током рата је прилично демолиран, да би после рата био преуређен и коришћен за потребе задруге.

Црква Покрова Пресвете Богородице, филијална црква у Трнавцу. Саграђена је 1896. године, када је и иконостас осликао Никола Ивковић. Звоно је изливено у ливници Антона Новотнија у Темишвару 1900. год.

Црква је у Другом светском рату демолирана. Зидови и звоник су оштећени и једино је кров и даље био у добром стању. После рата није обнављана, тако да се временом урушила.

Плитвичка језера

Парохију чине Плитвичка језера, Родић Пољана, Бигина Пољана, Раствача, Језерце, Мирић Штропина, Плитвички Љесковац, Ријека и Кончарев Крај.

Црква Светог Великомученика цара Лазара, црква се налази у Плитвичком Љесковцу. Саграђена је у периоду од 1885. год. до 1890. год. Слава храма је Видовдан.

Два дана након црквене славе 30. јуна 1941. године, органи власти Независне државе Хрватске иселили су српски народ плитвичке општине на подручје срезова Дрвар и Босанско Грахово. Након тога усташе су доводиле Србе из околних села и са ширег подручја да руше цркву. Срушена је до темеља, а од њене грађе дозидан је и ојачан објекат у којем је била усташка постја. После рата остаци темеља цркве су раскопани и бачени у језеро, па је на том месту остало празно црквуште.

Почетком 90-их година 20. века почела је на црквишту изградња новог храма. Темељи су озидани и освећени на Видовдан 1991. год. Димензије темеља су дужине 16,80 m и ширине 8,70 m.

Личко Петрово Село

Парохију чине Личко Петрово Село, Жељава, Баљевац, Решетар, Арапов До и Заклопача.

Црква Светих апостола Петра и Павла, црква се налази у Личком Петровом Селу.

Саграђена је 1808. год. Проширена је 1893. год. и освећена следеће године. Приликом исељавања српског народа из општине Личко Петрово Село, 20. септембра 1941. год. припадници усташких постројби из Бихаћа и околних села који су у том прогону Срба учествовали, демолирали су унутрашњост цркве. Крајем јануара 1943. год. припадници јединице немачке 7. СС дивизије „Принц Еуген“ ушли су у Личко Петрово Село и запалили све објекте. Тада је изгорела и црква. После рата од ње преостали су зидови и звоник са торњем, а свод је пао. У пролеће 1971. год. парохијани су очистили зидове. Епископ горњокарловачки Симеон је, на дан црквене славе, у остатку храма пуног верника, уз учешће четворице свештенослужитеља, након 30 (тридесет) година служио прву Свету литургију. Исте године обновљени су зидови и постављен нови кров, на ком се завиорила српска национална застава. Наредне године барокна купола замењена је куполом у српско-византијском стилу. Обновљена је прилозима исељеника и локалних парохијана. На Петровдан 1974. год. владика је у још недовршеној цркви освештао иконостас који је био поклон Његове светости патријарха српског Германа. Био је то стари иконостас из београдске цркве Покрова Пресвете Богородице, рад сликара Живорада Настасијевића. Освећена је на Петровдан 1976. год. Парохијски дом саграђен је од дрвета 1820. године, а озидан је 1827. год. Налазио се поред цркве.

У току Другог светског рата је запаљен, а после срушен до темеља.

Архијерејско намесништво крбавско- прилошко са седиштем у Доњем Лапцу

Црквене општине

Висућ
Добросело
Дољани
Доњи Лапац
Јошан
Комић
Мекињар
Мутилић
Небљуси
Осредци
Подлапача
Срб
Средња Гора
Суваја

Висућ

Парохију чине Висућ и Буковац.

Црква Светог Николе, црква се налази у Висућу. Саграђена је 1733. године, а звоник је дограђен 1796. год. Димензије цркве су у основи дужине 18,00 m и ширине 7,70 m .

Цркву су 1942. год. запалиле усташе, да би мало касније торањ страдао у бомбардовању. Унутар запаљене цркве још у току рата адаптиран је простор за сеоски млин. После рата црква је и даље коришћена за млин и друге потребе сељачке радне задруге.

Парохијски дом у рату је срушен до темеља. На његовом месту након рата је саграђена дрвена кућа у којој је станововао пословођа млина.

Добросело

Парохију чине Добросело, Горњи Лапац и Боричевац.

Црква Светих апостола Петра и Павла се налази у Доброселу. Парохијска црква изграђена је 1800. год.

Црква је мање оштећена приликом италијанског гранатирања села у фебруару 1943. год. Запаљена је када и цело село 2. априла 1944. године, у нападу немачке војске. Остаци цркве минирани су после рата, да би потом зидине биле срушене до темеља. Материјал је употребљен за градњу задружног објекта или је нешто дато мештанима за њихове потребе. Приликом минирања пала су са звоника три звона, при чему се једно делимично разбило. Локални Народни одбор звона је продао „Отпаду“ у Бихаћу.

Парохијски дом је порушен у рату, а после је земљорадничка задруга од остатака грађевинског материјала на истом месту подигла објекат за своје потребе.

Дољани

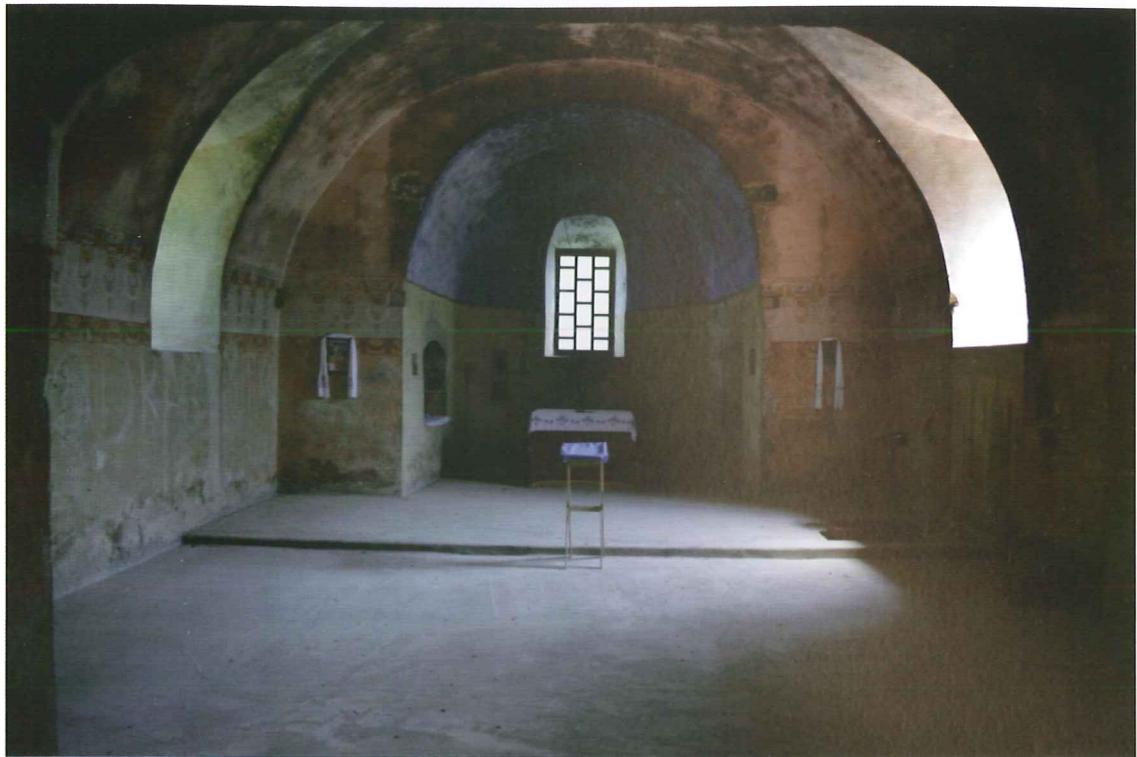
Пархију чине Дољани, Каменито Пољице, Пољице, Бубањ, Мартин Брод, Палучци.

Црква Рођења Пресвете Богородице, црква се налази у Дољанима. Изграђена је 1799. и обновљена 1912. Димензије храма у основи су 22,00 m и ширине 10,00 m . Иконостас је осликао Јово Петровић 1860. год. На звонику се налазе два звона која су поклонили Срби из Америке. Изливена су у ливници Јакова Цукрова у Сплиту 1924. год.

У току рата црква није оштећена, али је њена унутрашњост девастирана.

Материјал од пархијског дома одвезли су мештани за своје потребе.

Доњи Лапац

Парохију 1. чине Доњи Лапац, Гајине, Обљај, Зобенични Гај, Челина, Брдо Ајдукавића и Ораховац.

Парохију 2. чине Днopolje, Бировача, Опачић Долина, Мамац-Корита Лапачка, Мишљеновац и Корита Кестенова.

Црква Силазак Светог Духа на апостоле, црква се налази у Доњем Лапцу, парохијска црква заједничка за обе парохије. Изградња храма је завршена 1798. године, а иконостас је осликан 1845. год.

Почетком рата усташе су цркву опљачкале, да би је нешто касније италијански војници користили за коњушницу. Торањ је незнатно оштећен од гранате приликом борби у фебруару 1942. Цркву су запалили партизани 15. фебруара 1943. год. по наредби комаданта Команде места, уочи напуштања Доњег Лапца.

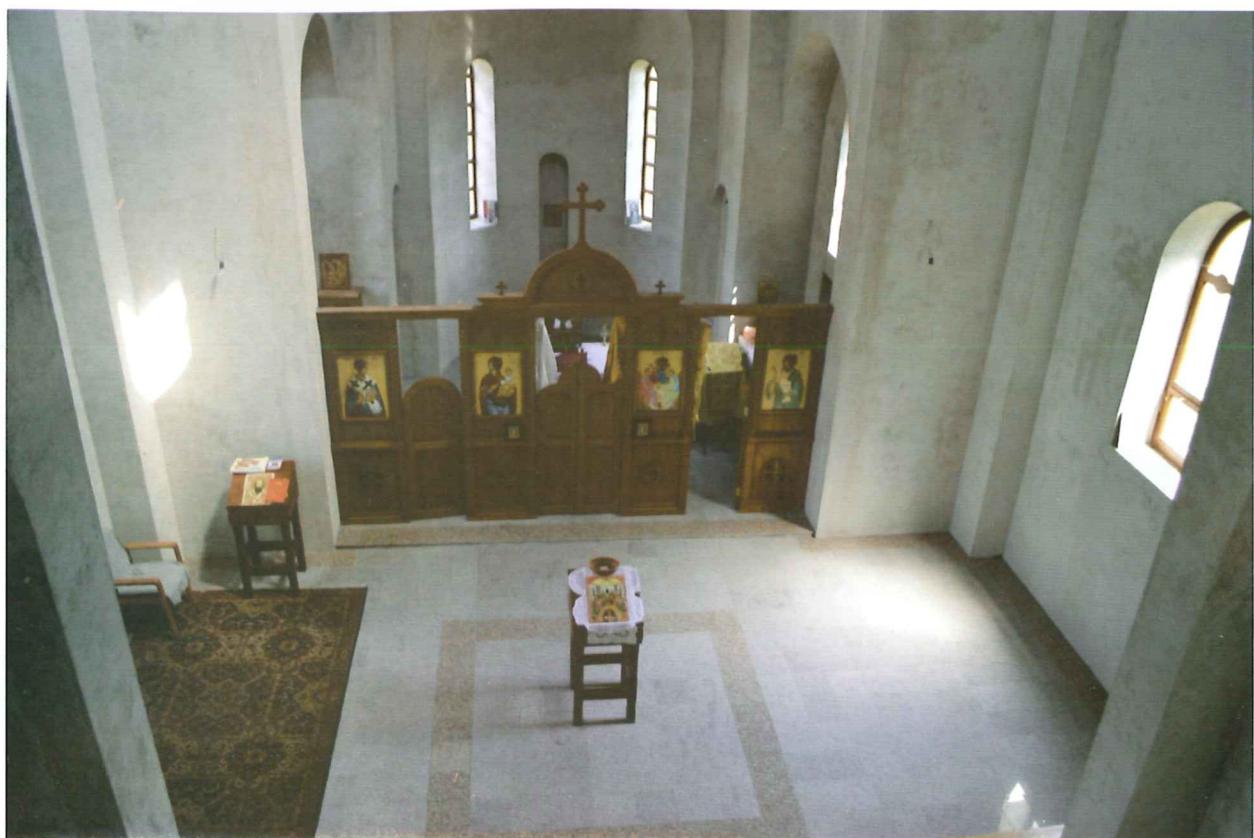
После рата и зидови храма су порушени, а црквени камен употребљен је за градњу штала и инфраструктуре у граду. Споменици свештеника су разбијени, надгробне плоче бачене. Челници локалног Народног одбора продали су два црквена звона. На делу црквишта изграђена је зграда општине.

Парохијски дом у рату је спаљен, а после адаптиран за стамбену зграду.

Црква Силазак Светог Духа на апостоле, нова црква саграђена преко пута некадашњег храма. Темељи новог храма освећени су 7. јуна 1993. год. и до августа 1995. Озидани су зидови цркве. Радови су настављени и после 1996. када је храм и завршен. Три звона дарована су цркви 2006. године, а иконостас је постављен 2011. год.

Димензије цркве у основи су дужине 20,50 m и ширине 10,50 m.

Јошан

Парохију чине Јошан Горњи и Јошан Доњи.

Црква Светог Саве, црква је у Јошану, парохијска црква, задужбина Данила и Јулке

Бањанин, саграђена је 1881. год. Иконостас је осликао Јаков Шашел 1881 год. Димензије цркве су дужине 24,40 m и ширине 9,30 m. На звонику су два звона. Мање је изливено 1786. године, а веће у Београду у време обнове цркве. Цркву су 1941. год. опљачкалे и затвориле усташе.

После су је партизани користили за разне манифестације. Једна сатнија усташа и домобрана из састава посаде Удбина, под заповедништвом усташког сатника Вентуре Баљка, 28. Септембра 1942. упала је у село и спровеле поколь над више од 200 становника, већином жена и деце.

Тада су запаљене све куће и други објекти у селу, као и црква Светог Саве. У поткровље цркве, једне од ретких зграда у селу коју почетком године нису Италијани запалили, било се склонило неколико девојака које су том приликом живе изгореле. Парохијски дом је запаљен у рату, а после срушен и материјал дељен народу. Одбор за обнову цркве основан је у Америци 1972. год. Црква је обновљена као задужбина исељеника Станка Бањанина родом из Јошана.

Освећена је 21. августа 1977. године, када је чинодејствовао владика горњокарловачки Симеон са неколико свештенослужитеља, у присуству мањег броја верника.

Црква Светог Јована, филијални храм у Доњем Јошану саграђен је 1730. И служио је као парохијска црква до изградње храма Светог Саве. Димензије су дужине 18,00 м и ширине 7,10 м. У Другом светском рату унутрашњост цркве је демолирана. Зидови, кров и звоник, на коме су се налазила два звона, остали су у прилично добром стању. После рата црква није обнављана. У току су припреме за њену обнову.

Комић

Парохију чине Комић, Пољице и Пакларић.

Црква Светог Николе, црква се налази у Комићу, парохијска, саграђена је 1778. год.

Цркву су спалиле усташе у току рата. После рата део грађе од зида је употребљен за градњу школе.

Парохијски дом спаљен је у рату. После рата је поправљен и адаптиран за школску наставу.

Мекињар

Парохију чине Мекињар Горњи и Мекињар Доњи.

Црква Светог Ђорђа, црква се налази у Мекињару. Саграђена је 1749. године, а звоник дограђен 1861. год. Димензије су у основи дужине 20,40 m и ширине 7,40 m.

Почетком Другог светског рата усташе су одузеле парохијске матице и сву црквену архиву. У фебруару 1943. Италијанска војска и усташе упали су у село и побили становнике које су ту затекли и запалили све куће. Тада је запаљена и црква.

После рата остали су зидови цркве са звоником без крова. Неколико одважних мештана спречило је покушај рушења храма за потребе изградње задружне штале.

Парохијски дом је у рату спаљен. После рата је по налогу Народног одбора срушен и материјал раздељен мештанима.

Мутилић

Парохију чине Мутилић, Ондић, Ђојлук, Удбина и Ребић.

Црква Преображења Господњег, црква се налази у Мутилићу, саграђена је 1745.

Димензије храма су дужине 20,60 m и ширине 9,50 m.

Цркву су у току Другог светског рата запалиле усташе. После рата остали су сачувани зидови без крова, као и звоник, који се временом урушио. Унутрашњост цркве потпуно је демолирана.

Црква Светог Николе, се налазио на Удбини. Саграђен је 1904. Залагањем становника општине Удбина, тачније чланова 23 српске породице, колико их је тада било у месту Удбина.

Усташе су почетком Другог светског рата опљачкале и затвориле цркву. Порушили су је делимично 1942. А црквени камен употребили за изградњу бункера у околини Удбине. Након рата по наређењу Котарског Народног одбора зидови цркве су порушени како би материјал био употребљен за изградњу објекта у месту. На делу црквишта саграђен је Дом партизана. Према извештају комисије за верска питања НР Хрватске из 1960. За црквиште је ипак постигнута нагодба локалних власти и Епархије горњокарловачке, те је цркви исплаћена накнада за њено земљиште.

Небљуси

Парохију чине Небљуси, Пировиште, Польана-Милић крај-Штрпци, Крчевине-Цапаћуша, Крузи, Лисина-Корита и Мељиновац.

Црква Светог пророка Илије, парохијска црква, налази се у Небљусима. Сазидана је 1795. Остало је сведочење да су је Турци спалили 1809. год. Обновљена је 1816. Димензије су дужине 22,00 м и ширине 10,20 м. На звонику се налазе два звона саливена у ливници „Меркур“ Београд.

У априлу 1941. италијанска војска сместила се у кругу око цркве, у коју су насиљно провалили, демолирали је и у њој сместили коње. Касније је у току рата кров оштећен, унутрашњост девастирана и иконостас уништен.

Уз помоћ исељеника обновљена је 1962. године, када је поправљен кров и постављена нова столарија. Иконостас је израдио Васо Муждека, а иконе осликао Миливоје Арсић, академски сликар из Београда. Обновљена црква освећена је на Светог Илију 1964. год. Средином 80-их година рестаурисан је звоник.

Парохијски дом је за време рата демолиран. Адаптиран је 1952. год. и служио је за месну канцеларију локалних власти. У њему су били смештени пошта, задружна канцеларија и амбуланта. Запаљен је 1964. год. Штала која припада парохијском дому адаптирана је за млин.

Осредци

Парохију чине Осредци, Дугопоље, Калдрма, Завлака, Тишковац, Ваган и Дреновац.

Црква Свете Петке, црква се налази Осредцима, саграђена је 1806. год. Димензије цркве су дужине 22,20 m и ширине 10,40 m.

У току Другог светског рата кров цркве је оштећен и унутрашњост демолирана. Звоник је ипак остао у добром стању. После рата црква није поправљана, тако да се кров урушио и остали су само зидови.

Подлапача

Парохију чине Сврачково Село, Пишаћ, Толић и Подлапац.

Црква Успења Пресвете Богородице, црква се налази у Сврачковом Селу, парохијска, саграђена је 1750. године, а дограђена 1873. године, када је озидан и звоник. Димензије су дужине 21,40 м и ширине 8,00 м.

Црквена звона купљена прилозима исељеника из Америке, саливена су у Љубљани. Приликом рушења цркве звона су пала и разбила се.

На почетку другог рата усташе односе парохијске матице и архиву из цркве, чија је унутрашњост касније потпуно демолирана.

Према наводима Епархијског управног одбора од 11. јануара 1956. године, црква је остала сачувана све до 19. децембра 1949. године, када су је делимично разрушили парохијани. Од црквеног камена изграђена је задружна штала у Пишаћу. Део грађевинског материјала искористила је задруга у Сврачковом Селу за градњу овчарске станице. Лим са црквеног крова употребило је приватно лице за покривање штале у Толићу.

Потпуно очуван парохијски дом, који је извесно време служио за потребе школе, срушен је 1955. год. Зграда је раскривена, столарија је однесена и временом је пропала.

Срб

Парохију чини Срб, Купиново, Куновац, Поткрај, Ајдеровац, Урљај и Нетека.

Црква Успења Пресвете Богородице, црква се налази у Србу, парохијска, сазидана 1877. год. Димензије су дужине 28,80 m и ширине 10,90 m.

На звонику се налазе два звона изливена 1926. год. у Љубљани.

У току другог рата црква је претрпела мања оштећења приликом италијанског бомбардовања, али је унутрашњост демолирана. Поправљена је након рата.

Уочи Светог Саве 1955. год. олтар у цркви је опогађен. Неколико дана након тога, у ноћи између 1. и 2. фебруара, црква је минирана тако што је на два места у зидове стављен експлозив. Како је речено свештенику у Месном народном одбору, то је учинио матичар са својим људима.

У Чикагу је 1968. год. основан Одбор за обнову оштећене цркве, уз чију је помоћ и обновљена.

Иконостас је урадио Стојан Сужњевић, иконе Миливоје Арсић. Инвентар су даровали исељени Срби из САД и Канаде. На Велику Госпојину 1970. год. обновљени храм освештао је владика Симеон са неколико свештеника и у присуству више стотина верника из Срба и околине.

Нова иницијатива за обнову цркве покренута је 2010. године, након чега је обновљен звоник и постављен нови кров на цркву. Парохијски дом спаљен је у другом рату, након којег су локалне власти поправиле зграду и користиле за своје потребе.

Средња Гора

Парохију чине Средња Гора и Курјак.

Црква Рођења Пресвете Богородице, црква се налази у Средњој Гори, парохијска, саграђена је 1871. год. када је осликан и иконостас.

На црквишту се виде обриси темеља некадашње цркве, димензија дужине 20,60 м и ширине 9,00 м.

Цркву су запалиле усташе почетком фебруара 1943. године, приликом италијанско-хрватске офанзиве. Парохијани су 1948. год. порушили зидове и звоник запалјене цркве. Камен су употребили за изградњу задружних домова у Средњој Гори и Курјаку и део материјала су поједини мештани искористили за сопствене потребе. Од тесаног камена и плоча којима је био прекривен под цркве изграђено је сабиралиште кишнице.

Парохијски дом спаљен је у другом рату. После рата је потпуно порушен.

Суваја

Парохију чине Суваја, Заклопац, Бротња, Нетека и Дабашница.

Црква Вазнесења Господњег, црква се налази у Суваји, парохијска црква, сазидана 1878. год. Димензије цркве су дужине 20,50 м и ширине 8,50 м.

На звонику се налазе два звона саливена 1926. год. у Љубљани. У току рата није теже оштећена.

Захваљујући помоћи исељеника из Канаде и САД поправљена је 1959. године, а 1974. год. обновљен је звоник и постављена нова купола. Након тога обновљен је и иконостас.

Парохијски дом је демолиран у току другог рата. Након рата, поправљен је и у њему је станововао свештеник. Дом је 60-их година 20. века продат и купљена је нова кућа за свештеника.

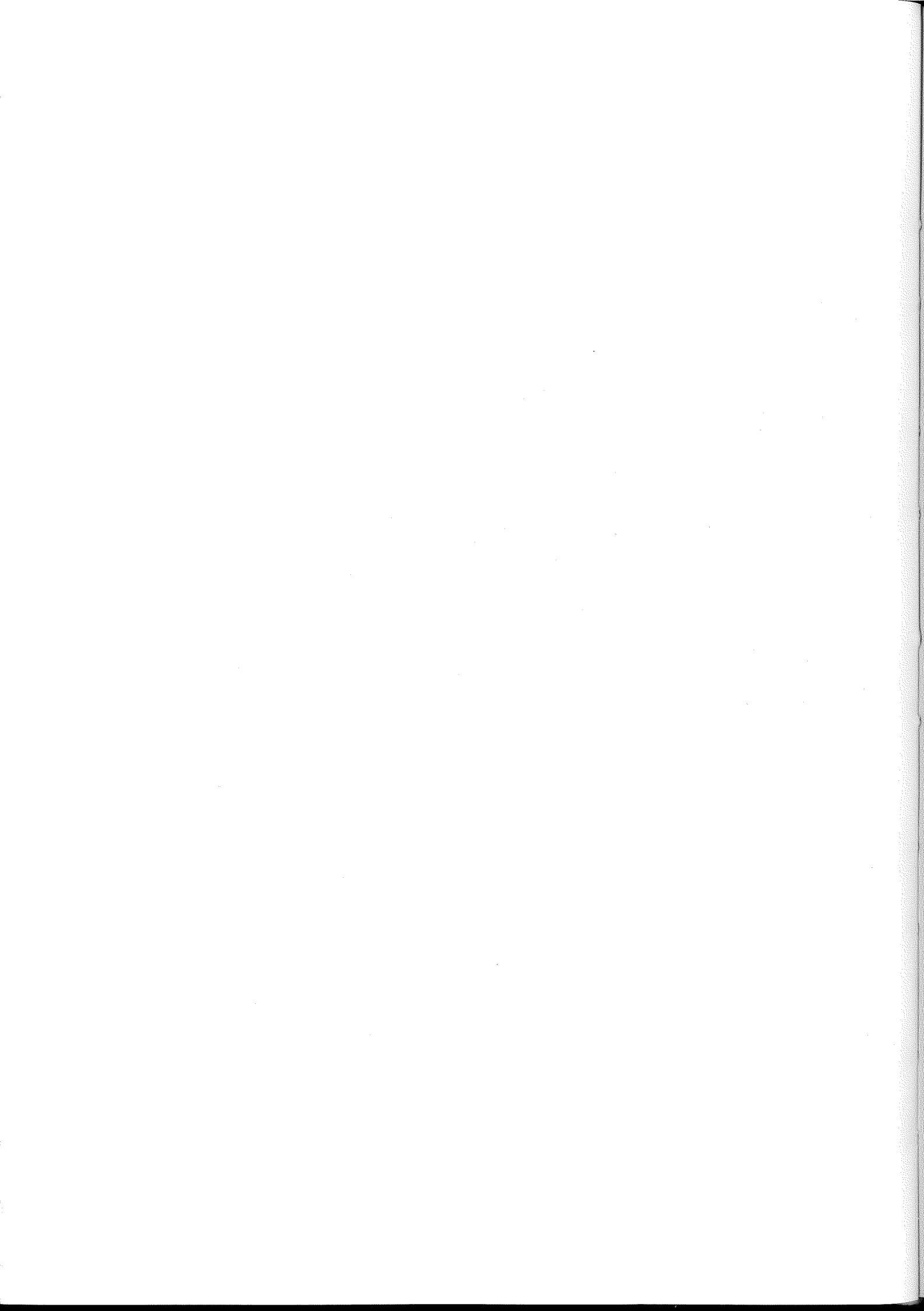

Црква Светог Луке, филијална црква је у Дабашници, саграђена 1874. године, димензија дужине 13,00 m и ширине 6,00 m.

У току другог рата око цркве су вођене борбе, услед чега су зидови оштећени. Временом, кров од шиндре је дотрајао и пропао.

Поред цркве остало је звono, на којем је 1995. год. остао траг од метка. Касније је то звono пренето у цркву у Србу.

Архијерејско намесништво личко са седиштем у Госпићу

Црквене општине

Вребац

Госпић

Дивосело

Медак

Могорић

Острвица

Почитељ

Радуч

Смиљан

Широка Кула

Вребац

Парохију чине Вребац, Павловац и Завође.

Црква Покрова Пресвете Богородице, црква се налази у Врепцу, саграђена 1867. год. Иконостас је осликао Јаков Шашел 1889. год. жине, а три нова звона су купљена 1931. год.

Црква је у току рата оштећена од италијанске артиљерије, а потом су је запалиле усташе Италијани 2. марта 1943. год.

После рата остали су зидови са звоником без крова. Мештани су 1949. год. на масовном састанку донели одлуку да се црквени зид сруши и материјал употреби за градњу и обнову насеља. Од камена је саграђена задружна штала. Лим од крова разнели су мештани за покривање запаљених кућа и других објеката. Црква је потпуно срушена и на црквишту је изграђен сливник за прикупљање воде. Једно црквено звono се приликом рушења полупало, друго је украдено 1953. године, а треће је пренето у просторије задруге.

На црквишту је постављен и освештан крст 2010. год.

Госпић

Парохију чине Госпић, Дивосело и Липе.

Црква Светог Ђорђа, црква је у Госпићу, парохијска, грађена је од 1785. до 1790. године, а обновљена 1903. године, када је и освећена на дан Свете Петке.

Иконостас је осликао професор Јосип Бајер 1902. год.

У току другог рата црква је запаљена и прилично разорена, тако да су остали само зидови са звоником, који се временом урушавао.

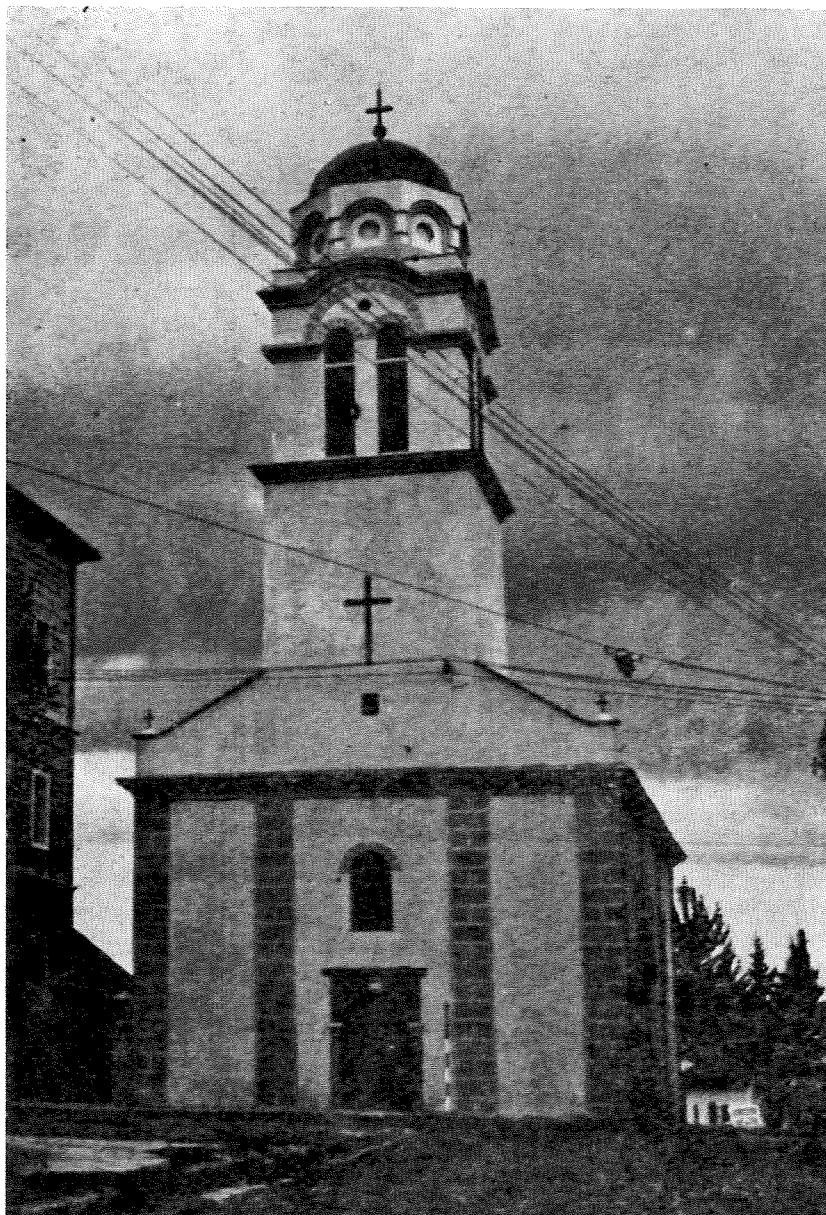
Иницијатива за обнову цркве покренута је 50-их година 20. века, када је у САД основан одбор за прикупљање прилога. Централни одбор формиран је у Чикагу 1960. године, а обнова је почела крајем априла 1962. год. На темељима старог храма изграђена је нова црква истих димензија.

Некадашњи барокни звоник замењен је новим у византијском стилу. Пројекат за храм израдио је проф. др Драгомир Тадић, који је дао идејни нацрт за иконостас и црквени намештај. Иконостас је дело Стојана Сужњевића, а иконе академског сликара Милована Арсића.

Обновљени храм освештао је 4. октобра 1964. год. владика горњокарловачки Симеон са 19 свештеника, у присуству великог броја верника. Звона су изливена у ливници Виктора Шикића из Загреба и освећена 4. септембра 1966. год.

Црква је почетком новембра 1991. год. тешко оштећена, а после су зидови порушени и остало је празно црквиште.

Парохијски дом запалиле су усташе 1945. год. Зграду је обновио градски Народни одбор 1947. год. Стамбена управа у Госпићу предала је црквену зграду на коришћење војсци 7. октобра 1949. год. и она је адаптирана у Дом ЈНА. Зграда је национализована, али је део касније враћен црквеној општини.

Дивосело

Парохију чине Дивосело, Читлук, Орница и Рибник.

Црква Рођења Пресвете Богородице. Црква се налази у Дивоселу, парохијска, обновљена је 1872. год. Иконостас је осликао Ђеза Талијанац 1839. год. Димензије цркве су дужине 22,00 м и ширине 12,00 м.

Црква је у току Другог светског рата претрпела више оштећења. Почетком рата усташе су опљачкале и затвориле. Оштећена је и у бомбардовању у јулу 1942. год. Спаљена је у септембру исте год, приликом упада италијанске војске и усташа у село. Зидови и звоник са куполом бомбардовани су и оштећени у априлу 1943. год.

После рата остаци зидова цркве и парохијског дома употребљени су за изградњу приватних кућа инове школске зграде. Према наводима Опуномоћства Уdbe Госпић одлуку да поруше зидове изгореле цркве мештани су донели на масовном састанку 1949. год. После рушења цркве звono је остало на црквишту.

Медак

Пархију чине Медак, Брезик и Кукљиц.

Црква Рођења Светог Јована Претече, црква се налази у Метку, пархијска, сазидана је 1724. год. и обновљена 1880. године, димензије су дужине 27,00 м и ширине 10,00 м. Иконостас је урађен 1867. год. На звонику се налазе три звона. Почетком другог светског рата, усташе су покушале да демолирају храм, али у томе ипак нису успеле. Иконе и намештај из цркве склонио је у Велебит јеромонах Георгије Љесковац, сабрат манастира Крупе. Црква није оштећена у рату, а покушај да се сруши 1948. год. спречен је отпором мештана.

Обновљена је прилозима Срба из Америке 1963. године, када су поправљени звоник и кров. Те године обележена је 250. годишњица смрти владике Атанасија Љубојевића и постојања Епархије горњокарловачке.

Наредна обнова била је крајем 80-их година, а обновљену цркву 7. јула 1990. год. освештао је владика горњокарловачки Симеон у присуству владике далматинског Николаја и неколико свештеника из Лике.

Парохијски дом у Метку запалили су партизани 20. Фебруара 1942. год. После рата преостали материјал коришњен је за градњу задружног дома. Јеромонах Георгије Љесковац, послератни парох медачки, саградио је у порти цркве нови дом од камена, који се временом урушио.

Прва црквена организација личких Срба била је крајем 17. века, доласком у Медак митрополита добробосанског Атанасија Љубојевића који је постао први архијереј Епархије горњокарливачке. У току 18. века у том делу Лике саграђеномје више цркава, а медак је био црквени и школски центар. Владика Данило Јакшић подиже 1752. год. школу, у којој је постојало једно одељење богословског училишта. Школа је радила до 1771. год. Владика је почeo да зида нови двор и цркву. После његове смрти епархијска имовина је присилно продата држави.

Зграду школе запалили су партизани 1943. год.

Могорић

Парохију чине Могорић, Бульмизе, Илинац и Крчевине.

Црква Светог Николе, црква се налази у Могорићу, парохијска, сазидана је 1748. год.

Иконостас је осликао Ђоко Петровић из Грачаца.

Приликом напада италијанске војске на Могорић 12. априла 1942. год. црква је погођена гранатом и оштећена. Потом је запаљена у италијанско-хрватској офанзиви 2. марта 1943. год.

После рата зидови су остали у добром стању. У време када су послератне власти рушиле преостале цркве, непознати починиоци 1948. год. минирали су звоник. Зидови су порушени, а материјал је остао на црквишту. Црквено звоно је пренето у школу.

Парохијски дом је у току рата изгорео. Локалне власти су га адаптирале у задружну продавницу.

Острвица

Парохију чине Острвица, Барлете, Ђуковац, Рујница и Кулица.

Црква Вазнесења Господњег, црква је у Острвици, парохијска, сазидана је 1840.

године, када је осликан и иконостас. Почетком августа 1941. год. усташе су опустшиле цркву, спалили иконостас, црквене и матичне књиге. Звоник је мање оштећен од италијанске гранате 1943. год. Према извештају Опуномоћства Удбе Госпић 1948. год. одржан је масовни састанак у селу на коме је донесен закључак да се зидови цркве, која је била теже оштећена, поруше, а камен искористи за градњу задружних објеката. Епархијски управни одбор, међутим, наводи да је црква срушена у готово исправном стању. Сећања забележена монографији села говоре да је црква минирана једне ноћи крајем априла или почетком маја 1949. год. У рушењу и одвожењу камена учествовали су и други мештани, мада су се у том послу истицали партијски активисти. Лим са крова мештани су искористили за покривање штала и других објеката, а кровну конструкцију за огрев. Део црквеног камена уgraђен је у зидове задружног дома и задружне штале. Приликом минирања звono је пало и разбило се. Крајем 80-их год. 20. века на црквишту је саграђен дрвени објекат који је служио као продавница.

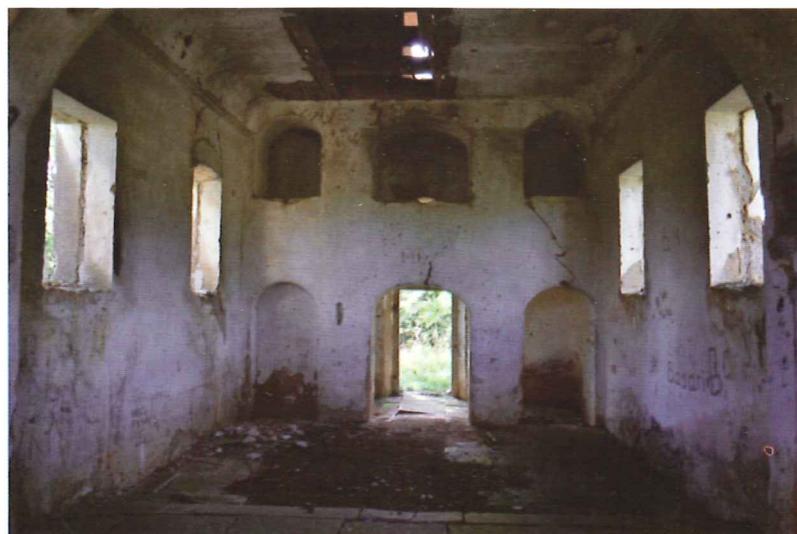
Парохијски дом спаљен је у Другом светском рату. После рата започела је градња задружног дома, тако да је део парохијског дома стављен под кров.

Црква Воздвижење Часног крста, филијална црква, налази се у Барлетама, димензија дужине 14,00 м и ширине 7,00 м.

У току Другог св. рата унутрашњост цркве је демолирана. Зидови, кров и звоник остали су у добром стању, а врата и прозори били скинути. Након рата црква није обнављана.

После рата покушај партијских активиста да поруше цркву, спречили су мештани Милан и Данило Лазић.

Почитељ

Парохију чини Почитељ.

Црква Успења Пресвете Богородице, парохијска црква, саграђена је 1725. године, а обновљена 1879. Иконостас је радио Ђоко Петровић из Грачаца 1843. год.

У току Другог св. рата звоник је мање оштећен од артиљеријске гранате. Унутрашњост цркве после рата демолирали су партијски активисти, који су 1949. Сазвали састанак мештана на коме је донет закључак да се црква поруши. На Богојављање исте године је минирана, а за рушење зидова мобилисали су мештане. Црквени камен употребљен је изградњу задружне штале, а после рушења штале је продат. Поред цркве непосредно после рата сахрањени су погинули партизани, а након рушења на месту цркве подигнут је споменик палим борцима НОР-а. Звона су остала на црквишту до 1953. године, када их је украо извесни мештанин и продао предузећу „Отпад“ у Госпићу. Према наводу Опуномоћства Уdbe Госпић, припадници Одсека унутрашњих послова извршили су увиђај и окривљеног предали Котарском суду у Госпићу, али предмет није решен, јер се није утврдио боравак окривљеног.

Верујући народ на дан храмовне славе долазио је на црквиште.

Радуч

Парохију чине Радуч, Дреновац и Крушковац.

Црква Светог пророка Илије, налази се у Радучу, парохијска црква, саграђена је 1725. године, 1810. године је проширења. Звоник је дограђен 1865. год. Димензије су дужине 24,00 м и ширине 8,70 м. Иконостас је осликао око 1850. год. Ђоко Петровић из Грачаца.

Црква је погођена од италијанске гранате, изгорела је у лето 1942. год. У августу исте год. Италијани су скинули звонаа са звоника и однели их у Госпин. Зидине цркве остале су у таквом стању до 1949. год. када је, у време док су државне власти рушиле преостале цркве на том подручју, звоник оборен пошто су у њему непознати починиоци претходно поставили експлозив. Парохијани су намеравали да искористе део камена за градњу задружних објеката, али у томе нису успели, јер је камен дат за изградњу зграде шумарије у Ловињцу. Већи део срушеног камена остао је између зидина.

Иницијатива за обнову покренута је 70-их год. 20. века. Одбор за обнову цркве основан је у САД 1974. год. Обнова је међутим, почела средином јула 1980. године, када је у Радуч из Белгије стигла група римокатоличких омладинаца, који су радили на обнови порушених својих цркава у Лици. Тада су очишћене зидине ове цркве. Владика Симеон обишао је неимаре 20. јула у зидинама одржао молитву за почетак обнове. Заједничком ручку присуствовао је римокатолички жупник из Ловинца. Идуће године добијена је дозвола за градњу и почели су радови. Допринос у обнови дао је римокатолички жупник из Јабланца Драго Бабић, који је

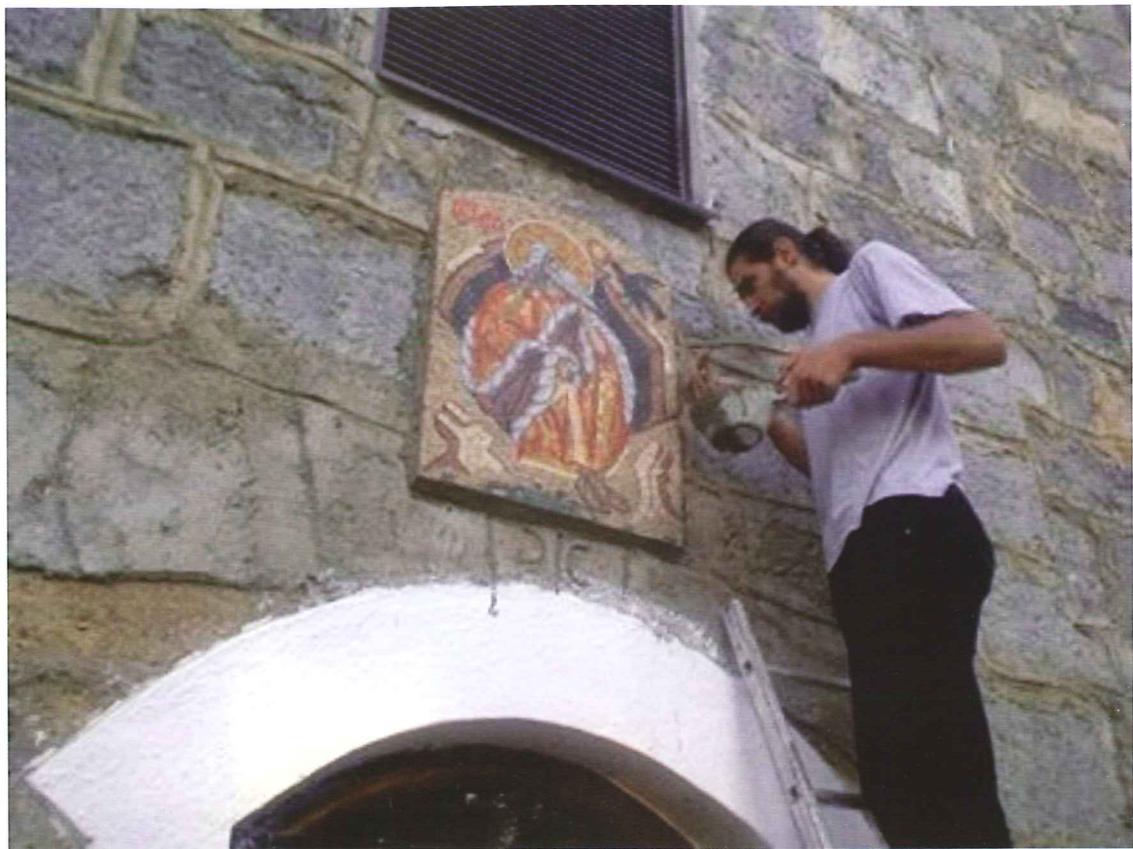
доводио католичку омладину из Белгије да на томе раде. Жупник је даровао једно екуменско звono купљено прилозима свих цркава у Западној Немачкој. Захваљујући великим добротворима Дани Покрајцу и Бранку Калинићу, Радучанима који су емигрирали у САД, црква је обновљена. Иконостас је израдио Миодраг Цветојевић из Београда. Иконе су, уз већи прилог епископа жичког Стефана Боце, урадиле сестре манастира Жича. На Светог Илију 1988. год. црква је освећена.

Захваљујући иницијативи и помоћи неколико исељеника из Аустралије, родом из Радуча, црква је обновљена и освећена на Светог Илију 2012. год.

На звонику се налази мало звono изливено 1724. год. Друго звono је оштећено приликом пада са звоника и налази се у цркви, а треће звono је украдено.

Нови иконостас је урадио фрескописац Мирко Ђелић из Пригревице, пореклом из Радуча. Он је урадио и мозаик Светог Илије изнад улаза, као и подни мозаик са немањићким двоглавим орлом, тако да је ово прва црква у Лици у коју је уgraђен мозаик.

Филијални црква Светог Луке, налази се на излазу из Радуча према Светом Року. У народу је позната као Јовићева црква. Саградио ју је трговац Јован Чубрило почетком 20. века, као своју задужбину. Запаљена је у току Другог св. рата, тако да су остале само зидине.

Црква Свете Петке налази се на брдашцу званом Света Петка. Та црквица пренета је у Кик пре 1809. год. Остали су само камени темељи.

Смиљан

Парохију чини Смиљан.

Црква Светих апостола Петра и Павла, црква се налази у Смиљану, парохијска, сазидана је 1765. год.

На парохијски дом 1936. год. постављена је и освећена спомен плоча посвећена научнику Николи Тесли. У јесен 1941. год. црква је запаљена од усташа, тако да су остали само зидови и звоник без торња. После дугогодишњих настојања и усаглашавања Епархија горњокарловачка и надлежних државних установа, 1985. год. је постигнут споразум, урађен је пројекат и издата дозвола за обнову цркве и уређење Спомен подручја „Никола Тесла“. Епархија је прихватила да о свом тршку сагради цркву, а држава да обнови парохијски дом за музеј. Значајан прилог за изградњу цркве упутили су Срби из Канаде, уз чију помоћ се 1986. год. приступило санацији зидова и стављању кровне конструкције. У јесен исте године је покривена и изграђен звоник.

Док црква није обновљена, сваке године на Петровдан, поред зидина, у присуству већег броја верника, служена је литургија и паастос Србима из Смиљана, убијеним од усташа јула и августа 1941. год.

Парохијски дом је спаљен у другом рату, а 1976. године, приликом прославе 120. годишњице рођења Николе Тесле, поново је уређен као музеј посвећен том научнику.

Широка Кула

Парохију чине Широка Кула, Кузмановача, Подови, Кленовац и Ђуковац.

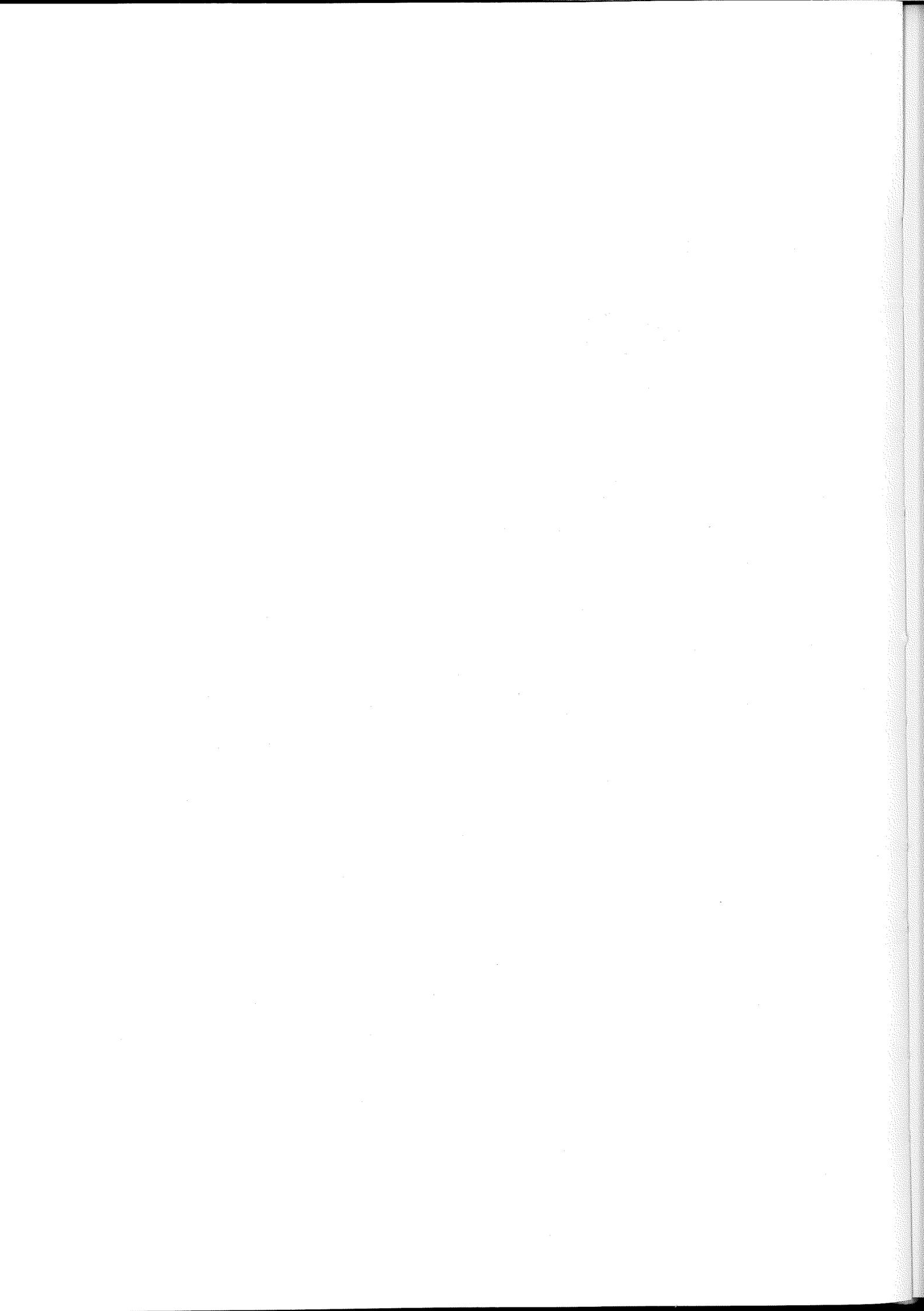

Црква Успења Пресвете Богородице, црква се налази у Широкој Кули, парохијска, саграђена је 1722. год. Стара црква порушена је у јуну 1891. год, а градња нове цркве довршена је следеће године. Тада су набављени нови намештај и два нова звона. Иконостас је осликао Анастас Боцарић 1892. год.

Усташе су на почетку Другог св. рата демолирале цркву и претвориле је у бункер. Запаљена је 21. јуна 1942. год. приликом напада партизана на усташку посаду у селу. Када су се партизани повукли, усташе су лим са крова и нешто камена из зида употребили за градњу својих утврђења.

После рата остали су зидови. На иницијативу чланова Сељачке радне задруге 1948. год. и ти зидови су порушени и камен искоришћен за градњу задружне штале, задружног дома и још неких приватних објеката. Звона су приликом рушења разбијена и употребљена за изливаше споменика партизанском хероју Марку Орешковићу у том месту. На месту цркве остало је празно црквиште.

Парохијски дом запаљен је приликом борби 1942. године, а после рата камен је искоришћен за градњу приватних кућа.

Архијерејско намесништво са седиштем у Оточцу

Црквене општине

Бриње
Брлог
Водотеч
Врховине
Дабар
Дољани
Залужница
Косињ
Оточац
Сењ
Студенци
Црна Власт
Швица
Шкаре

Бриње

Парохију чине Бриње, Лучани, Прокике, Добрица, Жута Локва, Рапајин До, Грабар и Жупањдол.

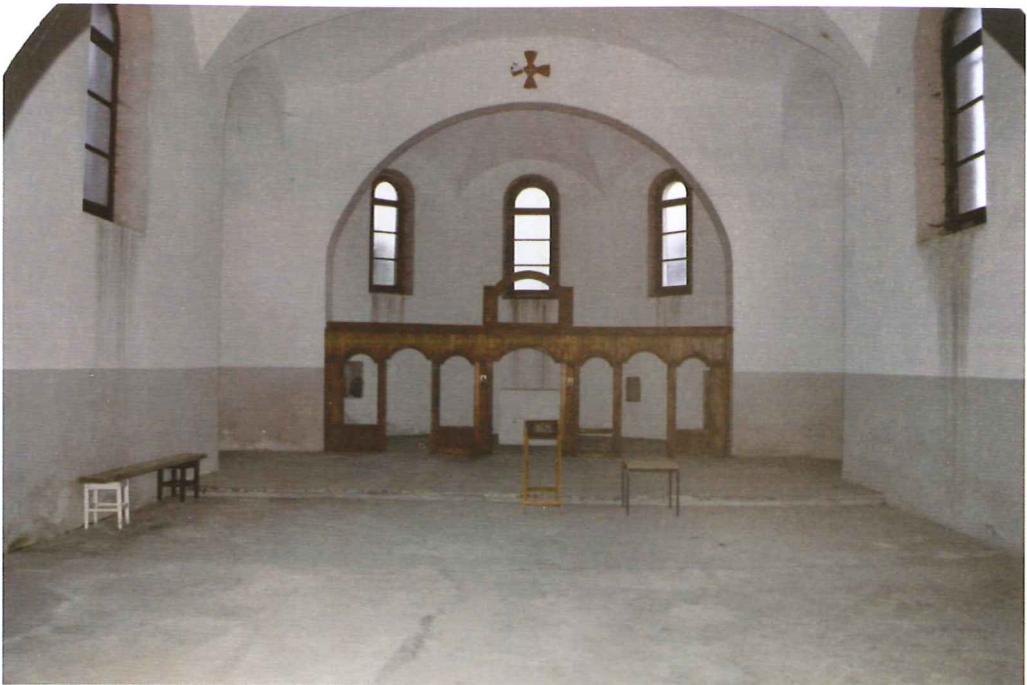
Црква Преображења Господњег, црква се налази у Брињу, парохијска, саграђена је 1938. године, као задужбина трговца Стеве Узелца. Изасланик митрополита загребачког Доситеја, свештеник Димитрије Витковић из Загреба, у присуству неколико свештеника, освештао је цркву 7. новембра 1938. год. Димензије цркве су дужине 23,00 м и ширине 10,70 м. Црква има три звона саливена у ливници „Квирин Лебиш“ у Загребу 1937. год.

Почетком Другог св. рата италијански војници користили су цркву као коњушницу. Оштећена је приликом бомбардовања Бриња у току рата. Занимљиво је да једна авионска бомба није експлодирала, већ је само пробила бетонску куполу и свод.

После рата кров је поправљен и црква је била у употреби. Иконостас је касније урадио Васо Муждека, а иконе свештеник Милан Максимовић.

Црква је обновљена 1989. године, када је стављена нова кровнаа конструкција и кров.

Парохијски дом није оштећен. По завршетку Другог св. рата у њему је била Команда места и котарска Управа државне безбедности (Удба). Зграда је изгорела 1945. године, али је обновљена, такође за потребе органа власти.

Филијални црква Силаска Светог Духа, црква се налази у Прокикама, сазидана је 1758. год.

На почетку Другог св. рата усташе су опљачкале и затвориле цркву. Кров и звоник оштећени су у лето 1943. год. приликом дејства италијанске артиљерије. Са звоника је у току рата једно звono пало и разбило се, а друго је склоњено са намером да се сачува, али после није пронађено.

Црква је срушена после рата у време изградње задружних објеката, а камен је употребљен за градњу дома у Прокикама. Остало је празно црквиште, на коме се и не познају темељи храма.

Црква Светог Николе, црква се налази у Лучану. Лучан је био седиште парохије до изградње цркве у Брињу, а црква је имала парохијско звање. Саграђена је 1700. год. изгорела је 1906. године, тако да су остали само зидови. Иконостас је урадио Фридрих Хамерлиц из Карловца 1845. год. На црквишту се виде обриси темеља приближних димензија дужине 26 м и ширине 14 м. У извештају Комисије за верска питања из 1960. год. о стању цркава у Епархији горњокарловачкој, наводи се да је црква (зидови) срушена 1942. године, а камен који је остао на црквишту народ је после рата употребио за изградњу својих кућа, јер је село у рату изгорело. Запалили су га Италијани 21. септембра 1942. год. Део камена је употребљен за изградњу задружне штале, а после рушења штале за изградњу других објеката. Остало је празно црквиште, на коме се виде само обриси темеља некадашњег храма.

Парохијски дом се налазио поред цркве. Запалили су га партизани, а после рата је срушен, а материјал који је преостао мештани су искористили за своје потребе.

Брлог

Парохију чине Брлог, Дренов Кланац, Брлошка Дубрава, Српско Поље и Мелнице.

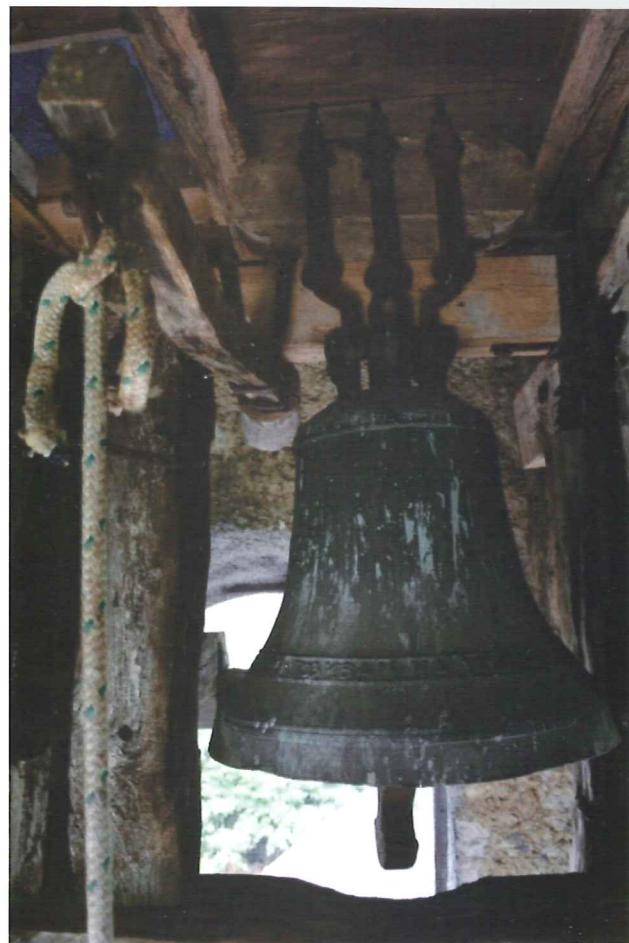

Црква Светог Саве, црква се налази у Брлогу, парохијска, сазидана је 1740. године, димензија дужине 26,00 m и ширине 7,10 m.

Почетком Другог св. рата усташе су храм опљачкале и демолирале. Разбили су иконостас, а звона бацили са висине. У току рата унутрашњост цркве је уништена. Италијани су је користили као шталу, а Немци за смештај ратне технике.

Обнова цркве почела је 1963. год. захваљујући прилозима расељеника из САД и Канаде, родом из Гацке долине. Идуће године обновљен је кров, а стара барокна купола на звонику замењена је новом у византијском стилу. Постављен је и нови иконостас. Храм је освећен на Светог Илију 1966. год.

Парохијски дом саграђен је 1840. год. После рата у њему је становао свештеник, а средином 60-их година 20. века начињене су поправке. Црква и парохијски дом запаљени су у време оружаних сукоба 1991. год. Црква је обновљена у периоду од 2004. до 2012. год. На месту некадашњег дома сазидана је нова зграда. Након градње цркве у њу је пренето звono из порушене цркве Светог Илије, а тим поводом се сваке године у Брлогу одржава велики збор на Илиндан. Звono саливено у Италији 1923. године је напукло и замењено је 2016. год. са два нова звона.

Водотеч

Парохију чине Водотеч, Ивакуша, Шкалић, Гостово Поље, Војводуша и Тужевић.

Црква Светог архангела Михаила, црква се налазила у Водотечу, парохијска.

Иконостас је урадио Херман Боле према свом пројекту из 1894. год.

У извештају комисије за верска питања о стању цркава 1960. године, наводи се да је црква минирана 1941. године, а запаљена 1942. године, не поменувши починиоце. Међутим, црквени торањ минирали су у септембру 1942. год. партизани повлачећи се испред италијанске офанзиве, у којој су 22. и 23. септембра запаљени село и црква.

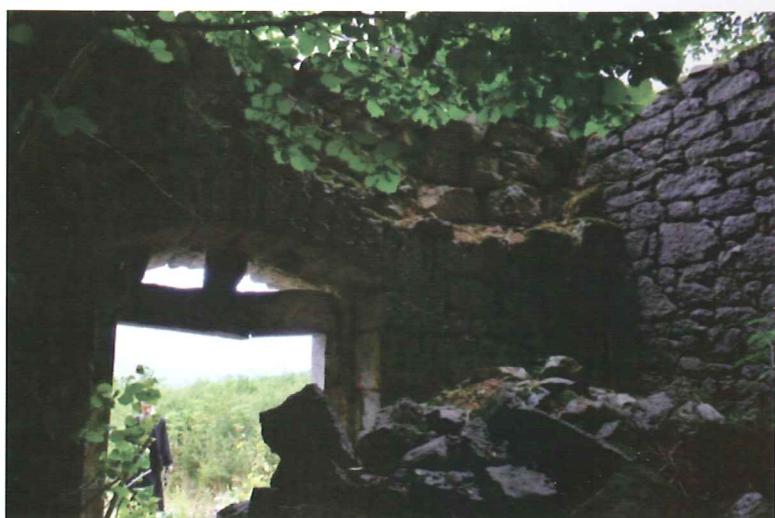
Након Другог св. рата по одобрењу Народног одбора црква је срушена. Народ је искористио црквени камен за изградњу својих кућа, јер је село спаљено. Нешто материјала је употребљено за изградњу задружног дома. Остало је празно црквиште на коме се и не познају темељи цркве. На месту где је била црква 1967. год. изграшен је Спомен парк братства и јединства.

Парохијски дом спаљен је у Другом св. рату, а после срушен.

Филијална црква Покрова Пресвете Богородице, црква се налази у Тужевићу. На звонику је уклесана 1898. год. када је црква дограђена, димензија дужине 14,30 м и ширине 6,70 м. Црква је била изграђена од тесаног камена са звоником на преслици и покривена делимично лимом, делимично етернитом. Имала је једно мало звono, а унутрашњост је била опремљена намештајем и иконостасом.

У августу 1941. год. наредбом Котарске управе у Брињу, црква је затворена. Приликом паљења Тужевића у септембру 1942. год. италијанска војска демолирала је унутрашњост. Знатније је оштећена у лето 1944. године, када је немачка војска скинула део крова за покривање својих бункера. После рата кров је потпуно скинут тако да су остали зидови са звоником који су се временом урушили.

Врховине

Парохију чине Врховине, Рудопоље и Дуго До.

Црква Светих архангела Михаила и Гаврила, црква се налази у Врховинама, парохијска, саграђена је 1764. год. и обновљена 1807. године, димензија дужине 25,90 м и ширине 10,00 м. На звонику се налазе два звона. Веће звоно је прилог парохијана и саливено је у Марибору 1926. год. Мање звоно пренесено је из порушене цркве Светог Николе у Црној Власти. Иконостас је осликао Јосип Кречков 1889. год. Слава цркве је Васкрсење Господње. Обновљену цркву и нови иконостас освештала је 2. октобра 1938. год. епископ горњокарловачки Сава.

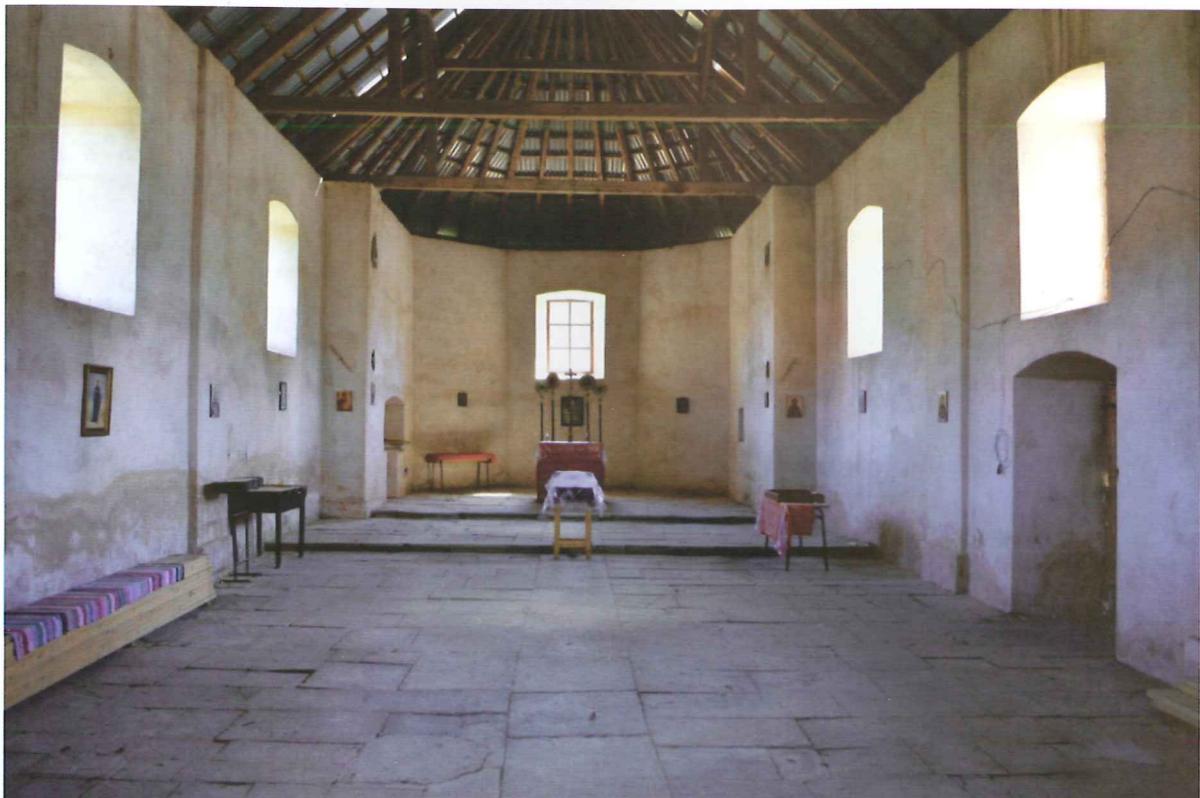
У току Другог св. рата италијанска војска користила је цркву за коњушницу и девастирала њену унутрашњост. Запаљена је и тешко оштећена почетком априла 1945. године, приликом вишедневног бомбардовања места од стране авијације Југословенске армије.

Након рата остали су зидови без крова и звоник без торња. Дотрајала кровна конструкција временом се урушила. Народни одбор општине Врховине покушао је да уклони зидове 1954. год. уз образложение да то налажу урбанистички разлози. Залагањем Епархијског управног одбора код Хрватске Комисије за верска питања у Загребу, та иницијатива је осуђећена.

У фебруару 1973. год. У Врховинама је основан одбор за обнову цркве. Српски расељеници у САД, родом из Врховина, формирали су одбор за помоћ, који је послao средства за обнову и у

другој половини јула почели су радови на обнови, а до краја године црква је покривена. Прва литургија после 32 године служена је на Аранђеловдан 1973. год.

Парохијски дом саграђен је 1830. године, а касније је дограђен. У Другом св. рату је теже оштећен и после рата обновљен, али није враћен цркви.

Дабар

Парохију чине Дабар, Глибодол, Мала Капела, Живица и Петринић Полье.

Црква Успења Пресвете Богородице, црква се налази у Дабру, парохијска, саграђена је 1770. године, а обновљена је 1782. године, димензија дужине 21,80 m и ширине 8,20 m.

Цркву су 12. септембра 1942. год. минирали партизани уз помоћ комунистичке омладине села. Експлозија је порушила звоник, оштетила унутрашњост цркве и разнела кров. Делове лима са кровом разнели су мештани за покривање запаљених кућа. Половина звоника је порушена. Друга половина је остала у рушевном стању. После рата део камена искоришћен је за зидање задружног дома. Приликом минирања пало је звono, које је после враћено на оштећени звоник. Звono је украдено 2014. год. Унутрашњост цркве очишћена је 1990. год. када је служена прва литургија.

Парохијски дом оштећен је у рату, а након рата камен је искоришћен за зграду задружног дома.

Дољани Вилићки

Парохију чине Дољани и Брезовац.

Црква Рођења Пресвете Богородице, црква се налази у Дољанима, парохијска, саграђена је 1782. године, када је одобрена обнова постојеће цркве. Два звона набављена су 1932. год. у ливници „Квирин Лебиш“ у Загребу. Једно звono сачувано је и после рушења цркве и однето на Кордун. Враћено је крајем 80-их година 20. века, када је почела изградња нове цркве. Звono је изгорело 1995. год. Цркву су 14. јула запалили партизани, приликом напада два партизанска баталјона на четничку посаду у Дољанима. Минирана је 1948. год. Зидови су порушени, а камен је употребљен за градњу задрежног дома и школе.

На црквишту је 1989. год. започета изградња нове цркве, димензија дужине 26,20 м и ширине 8,30 м. Дрвени парохијски дом саграђен је 1820. године, а након тога подигнут је нови дом. После рата је срушен, а камена грађа искоришћена за изградњу задрежног дома и школе.

Залужница

Парохију чине Залужница и Подум.

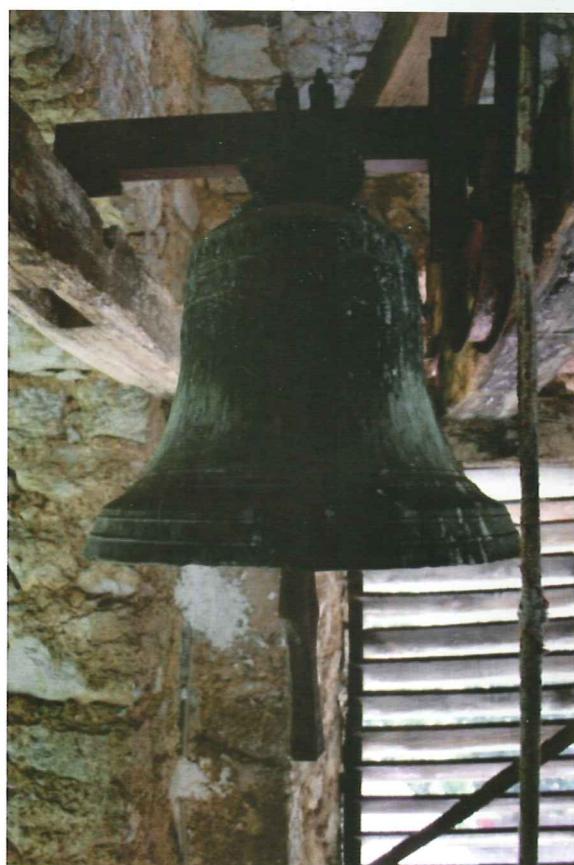
Црква Светих апостола Петра и Павла, црква се налази у Залужници, парохијска, сазидана је 1753. год. и дограђена 1770. год. Димензија дужине 28,00 м и ширине 19,90 м. На звонику се налази једно звono саливено 1798. год. у Загребу.

Црква јереконструисана 1937. год. Прилозима парохијана замењен је кров, реконструисан звоник, адотрајала барокна купола замењена је новом у византијском стилу.

Почетком 1942. год. комунистички активисти покушали су да сруше цркву, али су се мештани тој намери одлучно супротставили. После рата у време када су масовно рушене цркве и од тог материјала грађени задружни домови на том подручју отпором парохијана спречен је покушај рушења храма у Залужници.

Црква је обновљена прилозима неколико исељеника из САД, родом из Залужнице. Поправљен је кров и звоник, постављени су прозори и уређен плафон. Наручене су нове иконе за иконостас, које је урадио познати иконописац из Београда Немања (Никодим) Бркић. На дан освећења цркве, биле су готове и намештене три иконе, док су остale касније урађене. Храм је због одсутности епископа горњекарловачког Симеона, а по његовом овлашћењу, освештао Миле Навала, парох у Српским Моравицама, на Петровдан 1958. год. Наредна обнова уследила је 1987. год.

Парохијски дом запалили су партизани у априлу 1943. године, а после рата срушена камена ограда.

Косињ

Парохију чине Горњи Косињ, Доњи Косињ, Липово Поље, Кућишта и Крш.

Црква Светог Николе, црква се налази у Косињу, парохијска, сазидана је 1773. године, димензија дужине 24,00 м и ширине 9,60 м. Иконостас је осликао Јосип Кречов из Оточца од 1885. до 1887. год.

У току Другог св. рата оштећен је кров цркве и демолирана унутрашњост. Средином 50-их година основан је одбор за обнову цркве у САД и средствима које су прикупили исељеници, темељно је обновљена. То је прва обновљена црква у Лици након рата. На дан Светог Николе 1958. год. обновљену цркву освештала је владика горњокарловачки Симеон, кога су дочекали црквени одборници са парохом Миодрагом Стојмировићем.

Црквена звона скинута су са звоника 2013. год. и разбијена.

Парохијски дом, за време рата је оштећен, после је поправљен и у њему се налазила школа.

Филијална црква Светог архангела Михаила, црква се налази у Липовом Пољу, сазидана је 1803. год. Димензија дужине 14,00 м и ширине 7,00 м.

У Другом св. рату није оштећена.

Оточац

Парохију чине Оточац, Старо Село и Оровац.

Црква Светог Ђорђа, црква се налази у Оточцу, парохијска, сазидана је 1863. год.

Иконостас је урадио Данијел Оклопчина из Оточца, а осликао 1878. год. Шидер. Димензија дужине 25,30 m и ширине 11,00 m.

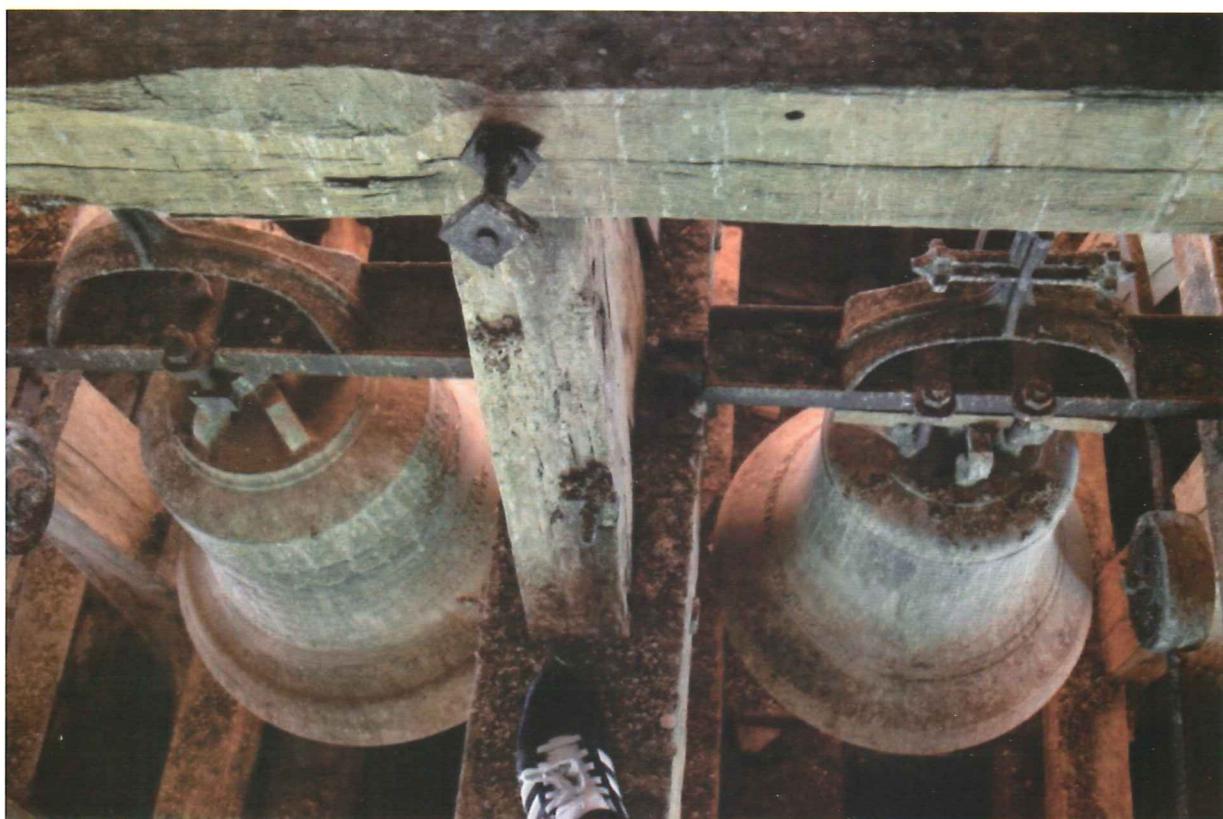
Друштво „Кнегиња Зорка“ из Оточца набавило је једно звono и поклонило га цркви 1933. год. Звono је давало лош звук, па је црквени одбор одлучио да се набаве два нова. Црква има три звона саливена у ливници „Квирин Лебиш“ у Загребу.

Од 1771. год. Оточац је био седиште Протопрезвитерата вилићког, а од 1932. год. Архијерејског намесништва оточачког.

Доктор Ivan Bach преузео је 7. јула 1941. год. све драгоцености из цркве и однео их у Хрватски народни музеј за умјетност и обрт у Загребу, међу њима су биле и иконе Светог Ђорђа и Светог Саве на платну. Црква је остала поштеђена од ратних разарања, захваљујући залагању Грge Старчевића, римокатоличког жупника из Оточца.

Црква је поправљена почетком 60-их год 20. века захваљујући помоћи исељеника из Америке. Значајнија обнова храма уследила је почетком 70-их година, када су стављени нова кровна конструкција, нови кров и обновљена фасада. Владика Симеон освештао је обновљени храм 6. маја 1974. год.

Месни Народни одбор уступио је 1945. год. војсци парохијски дом без сагласности црквене општине као власника куће. Војска је кућу користила за официрске станове, без икаквог уговорног односа са власником.

Капела на гробљу у Оточцу, саградио је као задужбину Душана Машића, његов отац Илија 1911. год.

Илија Машић рођен је 1844. год. Завршио је гимназију у Карловцима и богословију у Плашком.

Рукоположен је за свештеника 1869. год.

Филијална црква Светог Јована, црква се налази у Старом Селу, црква саграђена од дрвета 1742. године, димензија дужине 17,00 м и ширине 7,70 м. На звонику су била два звона од којих је једно поклонио сердар Стојан Јанковић. Та црква срушена је 1863. год. и на њеном месту подигнута од камена. За време Првог св. рата са звоника су однета звона. Нова звона набављена су 1935. год. У току Другог св. рата црква није претрпела већа оштећења. Ветар је 1971. год. скинуо кров са цркве. Био је угрожен иконостас који је, осим гомирјског једини непотпуно сачуван иконостас рад чуvene гомирјске иконописне школе. До пролећа идуће године, мештани су уз помоћ епархије, поново покрили цркву и уредили унутрашњост. Обновљену цркву освештаваје владика Симеон на празник рођења Светог Јована Претече 1972. год. Крајем 90-их црква је темељно обновљена. У новембру 1991. год. је гранатирана и запаљена. У току 2017. год. је обнова цркве.

Сењ

Парохију чине Сењ, Нови Винодол, Паг, Раб, Новаља, Јабланац, Свети Јурај и Леденице.

Црква Успења Пресвете Богородице, црква се налазила у Сењу, парохијска, саграђена 1790. године, у народу позната као црква Ружица. Била је озидана од камена са звоником на преслицу. Познато је да је изнутра била изузетно лепо уређена.

Усташки стожер у Сењу 15. јуна 1941. год. одредио је повереника над целокупном имовином православне општине у Сењу, коју су чинили црква на Арту и две куће. Претходно је покретне ствари и матичне књиге преузео кустос Хрватског музеја за умјетност и обрт у Загребу. Црква је порушена до темеља 1942. год.

После Другог св. рата парохијски дом је национализован. Црквену кућу је Епархија наменила за богомольју и парохијски дом. Међутим, она је одлуком Народног одбора општине насељена, тако да се у граду није могао организовати црквени живот. На молбу Епархије горњокарловачке 1960. год. кућа је изузета од покућаја национализације и након тога Епархија ју је продала.

Студенци

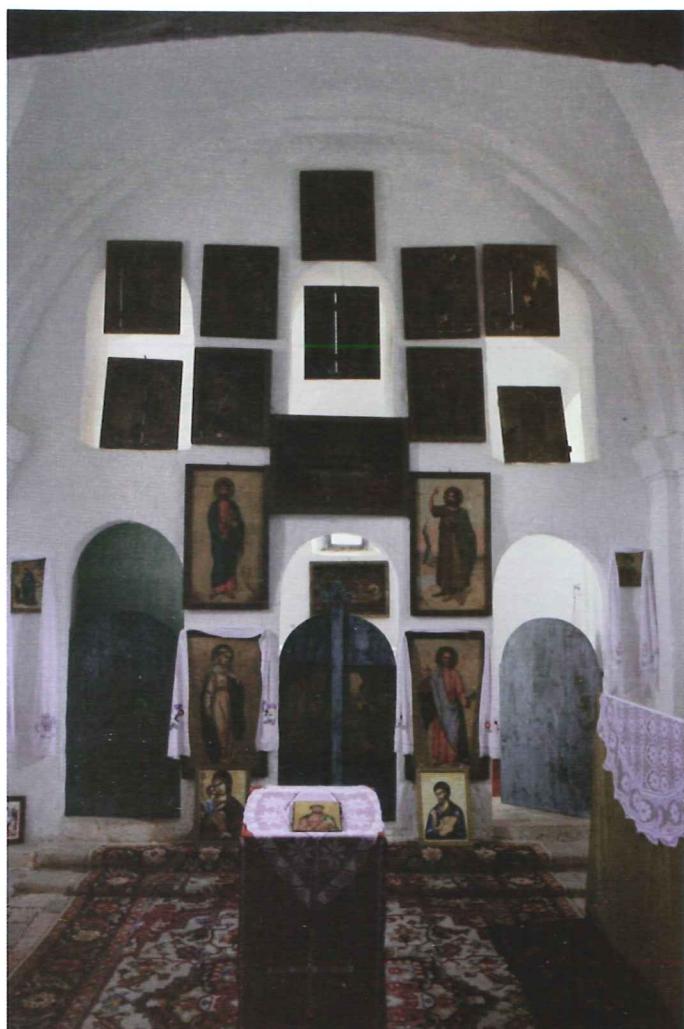
Парохију чине Студенци, Кленовац, Свети Марко, Перушић, Коњско Брдо, Јанче и Млаква.

Црква Светог Луке, црква се налази у Студенцима, парохијска, саграђена је 1774. године, димензија дужине 16,00 m и ширине 7,10 m.

За време Другог св. рата унутрашњост цркве је демолирана. Зидови, кров и звоник са торњем остали су у добром стању. Са звоника су однета три звона. Исељеник из Чикага, Манојло Петрић, родом из Студенаца, обратио се 1959. год. владици горњокарловачком за благослов да обнови цркву. Његовим прилозима црква је обновљена, а поклонио је и три звона. Владика Симеон на дан Светог Луке 1960. год. освештао је обновљени храм.

Парохијски дом запалили су партизани 2. септембра 1942. год. порушен је одлуком Народног одбора 1947. године, а камен употребљен за изградњу задружног објекта.

Филијални црква Рођења Пресвете Богородице, црква се налази у Млакви, сазидана је 1883. године, а звоник је дозидан 1894. године, димензија дужине 15,60 м и ширине 7,10 м. Иконостас је урађен 1883. год. Црква има два звона саливена од гвожђа 1924. год.

У току Другог св. рата унутрашњост цркве је демолирана, зидови, кров и звоник са торњем остали су у добром стању.

Црна Власт

Парохију чини Црна Власт, Бабин Поток Доњи, Бабин Поток Горњи, Селиште, Турјански и Сјечивица.

Црква Светог Николе, црква се налазила у Црној Власти, парохијска, сазидана је 1776. год. Иконостас је осликао Јосип Кречов из Оточца 1888. год.

Цркву су запалили партизани у марту 1943. год. У првом нападу 7. марта партизани су минобацачима оштетили цркву. У току 21. марта уследило је неколико напада на четнике који су се склонили у цркву и школу. Партизани су гранатом из тенковског топа погодили прозор и торањ. Наредба је спроведена и црква је запаљена. Зидови су после оштећени крајем 1945. год. приликом борби вођених у непосредној близини. У току 1946. и 1947. год. зидови спаљене цркве су порушени, а од остатака камена саграђени су задружни дом и школа. На месту где је била црква остало је празно црквиште. На црквишту се годинама после рата налазило црквено звono изливено у Темишвару 1911. год. Пренето је у Врховине након обнове цркве.

Парохијски дом запалили су партизани 20. марта 1943. године, а локалне власти су га обновиле након рата.

Филијални црква Рођења Пресвете Богородице, црква се налази у Турјанском. На зиду цркве стоји уклесано 1853. год. и тај податак се може узети као највероватнија година изградње, димензија дужине 15,50 m и ширине 7,70 m. На звонику су била два звона, једно је нестало у току, а друго однето после рата.

У Другом св. рату је унутрашњост цркве демолирана. Остали су зидови са звоником, а кров је због оштећења прокишњавао. После рата лим са крова је скинут, а дрвена конструкција је временом пропала.

Црква Светог Ђурђа, налазио се у Бабином Потоку. То је била парохијска црква за села Плитвице, Плитвички Љесковац, Кончарев Крај, Увалица, Шијанов Кланач, Рудопоље, Дуги До, Врховине, Црну Власт и Турјански. Саграђена је 1721. год. од храстовог и кестеновог дрвета, дужине 14 m и ширине 8,00 m. А висина са звоником је била 14,00 m.

Црквено звено набављено је у Венецији, а после 1830. год. пренето је у велику зидану цркву у Црној Власти. Црква се налазила у шуми, поред планинских извора. Око ње је била подигнута висока чврста ограда ради заштите од могућих турских упада. У поткровљу су монаси имали свој стан где су учили и народописмењавали. Између темеља цркве била је смештена костурница у којој су сахрањивани и неки заслужни људи тог краја. Сваке године 5. маја народ се окупљао око цркве, а на Ђурђевдан су господари кућних задруга и сви виђенији људи бирали своје војводе, кнезове и судије.

Швица

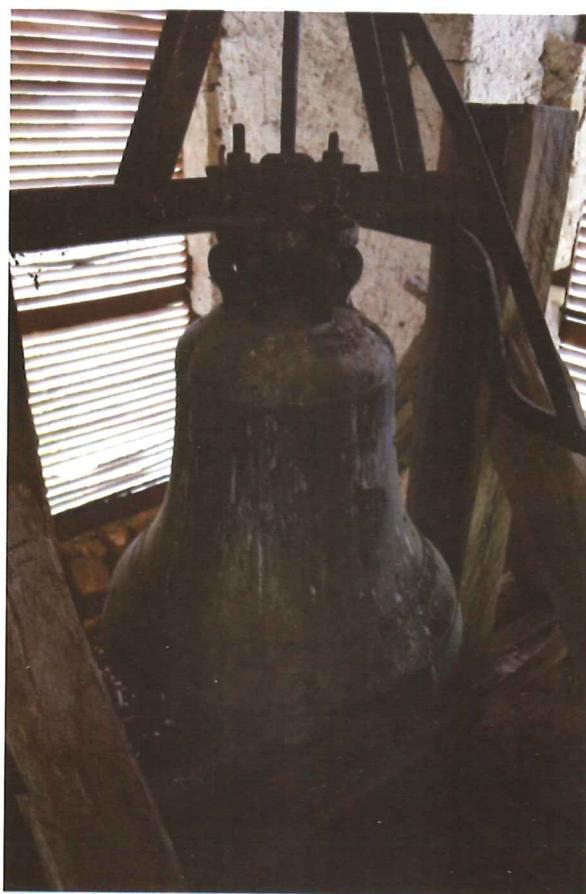
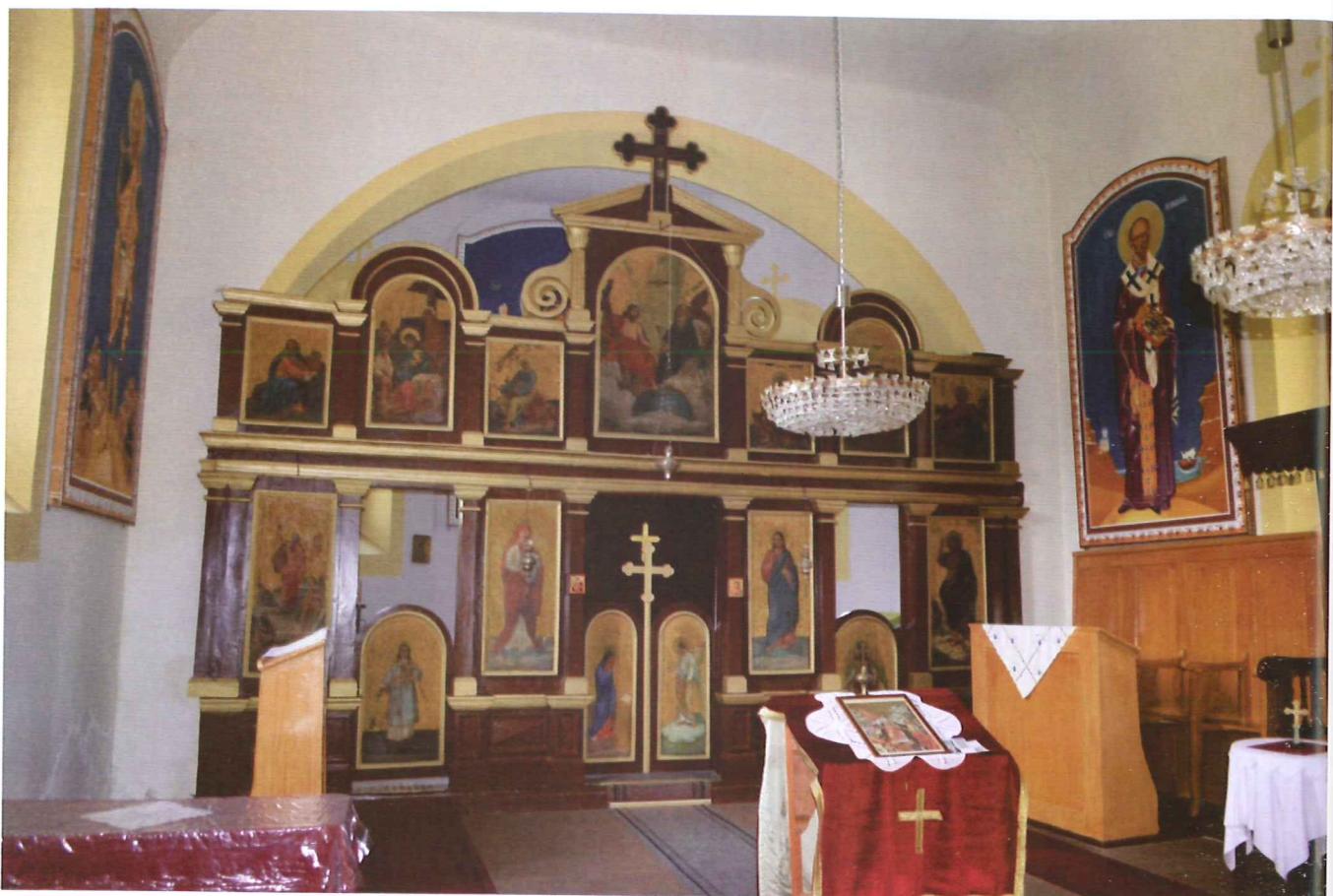
Парохију чине Швица, Понори, Горићи, Српско Поље и Бјељевине.

Црква Светог Воскрсења Господњег, црква се налази у Понорима, саграђена је 1742. године, потом додграђена 1888. године, када је и звоник сазидан, димензија дужине 20,00 м и ширине 9,10 м. Иконостас је урађен у 19. веку, док је звено изливено 1923. год. у Италији. То напукло звено замењено је новим 2016. год.

Радник Хрватског државног музеја за умјетност и обрт др Иван Бах дошао је са усташама 3. августа 1941. год. у Поноре и однео из цркве све драгоцености, древне иконе, царске двери, као и кључ цркве. Црква је остала неоштећена у рату. Од 1988. год. до 1991. год. темељно је реконструисана.

Парохијски дом је после Другог св. рата служио као школа све до 1957. год. Обновљен је крајем 80-их година. Запаљен је 1991. год. и после је на истом месту сазидан нови дом.

Шкаре

Парохију чине Шкаре, Главаце и Подум.

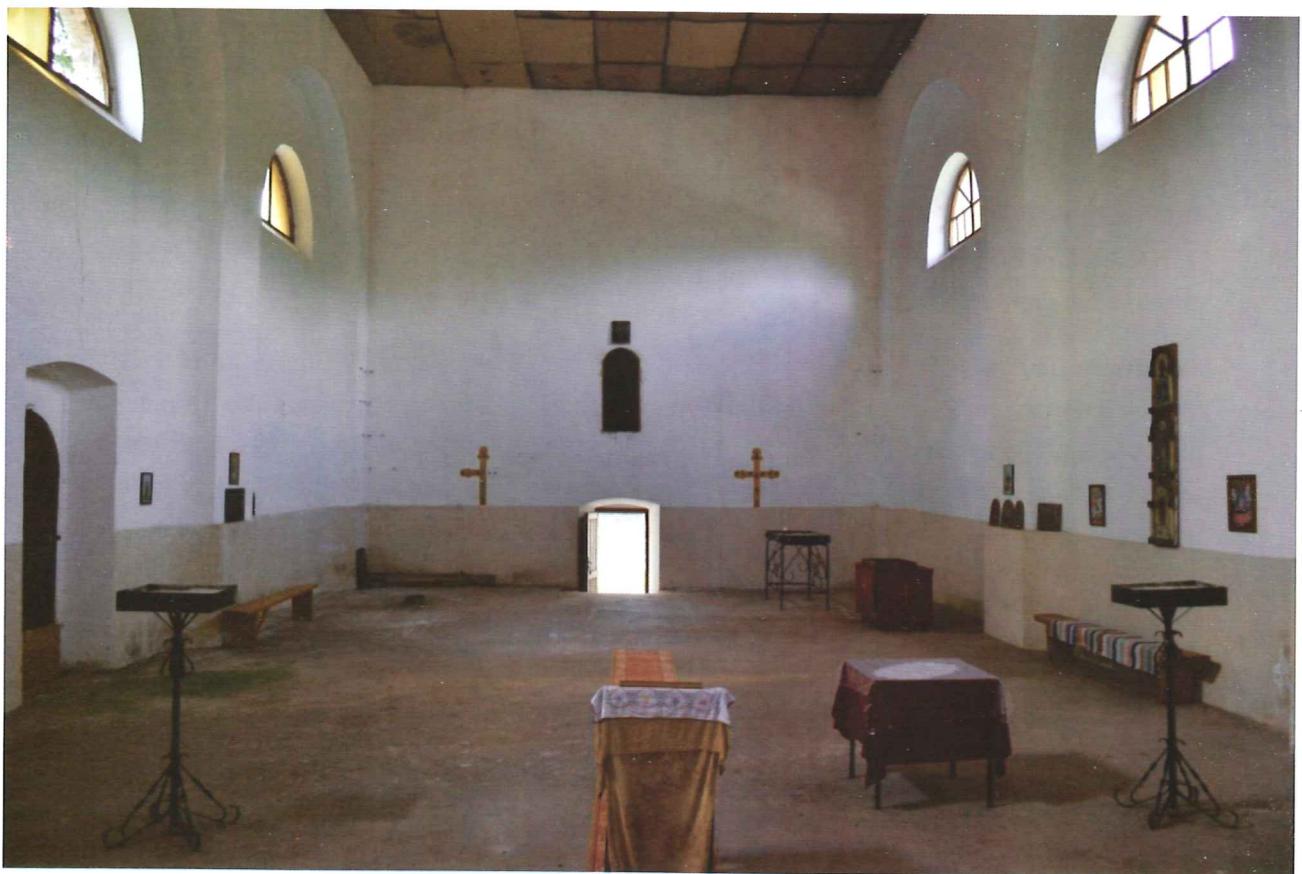

Црква Светог Николе, црква се налази у Шкарама, парохијска, саграђена је 1772. године, а обновљена 1779. и 1848. године, димензија дужине 30,50 м и ширине 12,00 м. На звонику је било једно звono изливено у ливници „Квирин Лебиш“ у Загребу 1932. год.

Почетком Другог св. рата усташе су из цркве однеле иконостас, матичне књиге и остале вредности. Црква је у току рата претрпела знатна оштећења од бомбардовања и њена унутрашњост је запаљена и демолирана. Црква је минирана 1948. год. Од експлозије је оштећен звоник. Потом је срушен и уклоњен олтарски зид. Црквени камен коришћен је за зидање задружног дома.

Крајем 60-их година 20. века код исељеника пореклом из Гацка долине, покренута је иницијатива за обнову цркве, а у Канади и САД основани су одбори за помоћ. Грађевински одбор у Шкарама основан је 1971. год. када су почели радови. Санирани су зидови, постављени кров и нова купола на звоник. Под обновљеним кровом на Спасовдан 1975. год. служена је прва литургија. Иконостас је постављен 1976. год. када је даровано и једно звono. Обновљена црква освештана је на Малу Госпојину 1976. год.

Парохијски дом је после рата порушен, да би камен по већ устаљеној комунистичкој пракси, био употребљен за зидање задружног дома.

Филијални црква Свете Петке, црква се налази у Главацима, димензија дужине 13,40 м и ширине 6,40 м. То је прва озидана српска православна црква у Лици. Подигнута је на костурници срба из села Вилића, палих у борби са Турцима приликом одбране Оточца крајем 16. века. Пре данашње цркве на костурници је постојала старија црква, за коју је звено поклонио сердар Стојан Јанковић преко свог личког саборца вилићког војводе Малише Мандића. Звено је било саливено у Италији и у току Првог св. рата мештани су га закопали и тако сачували. По појединим изворима црква је саграђена 1665. год. и на дрвени звоник стављено звено из мале цркве брвнаре у Бабином Потоку, које су Срби донели приликом досељења у те крајеве. Касније је дозидан звоник, а као време када је црква добила коначан изглед наводе се 1777. и 1784. год.

Иван Бах из Хрватског државног музеја за умјетност и обрт 5. јула 1941. год. однео је из цркве једанаест малих и једну велику икону на платну, једну старинску књигу и остale богослужбене предмете. Тако је нестала стара заветна икона Свете петке коју су вилићки Срби донели при досељењу у Гацку Долину. У току рата уништен је иконостас, али је сачувано старо звono. Црква је поправљена 1947. год. и тада је служена прва литургија. Темељно је обновљена крајем 50-их година, поправљен је кров и постављена нова столарија. Нови под цркве, који је заправо својеврсна надгробна плоча ратника, направљен је од храстових коцкица по узору на претходни. Израђен је нови иконостас са иконама у стилу дечанских. На дан Свете Петке 1960. год. владика Симеон освештао је обновљени храм. Следећа обнова забележена је 1985. год. и том приликом је стављен нови алуминијумски кров и фасада. После сукоба у последњем рату 1995. год. црква је раскривена и девастирана. Потпуно је изгорела у пожару који је у ноћи између 24. и 25. августа 2000. год. захватио околну шуму. Храм је обнављан од 2005. до 2008. год. и подигнуто старо звono. У августу 2008. год. заувек је скинуто са звоника.

Архијерејско намесништво
плашчанско са седиштем у Српским
Моравицама.

Црквене општине

Војни Тук
Врбовско
Гомирје
Горње Дубраве
Дрежница
Јасенак
Личка Јасеница
Муњава
Огулин
Плашки
Поникве
Српске Моравице
Сушак

Дрежница

Парохију чине Доња Дрежница, Горња Дрезница и Средња Дрезница.

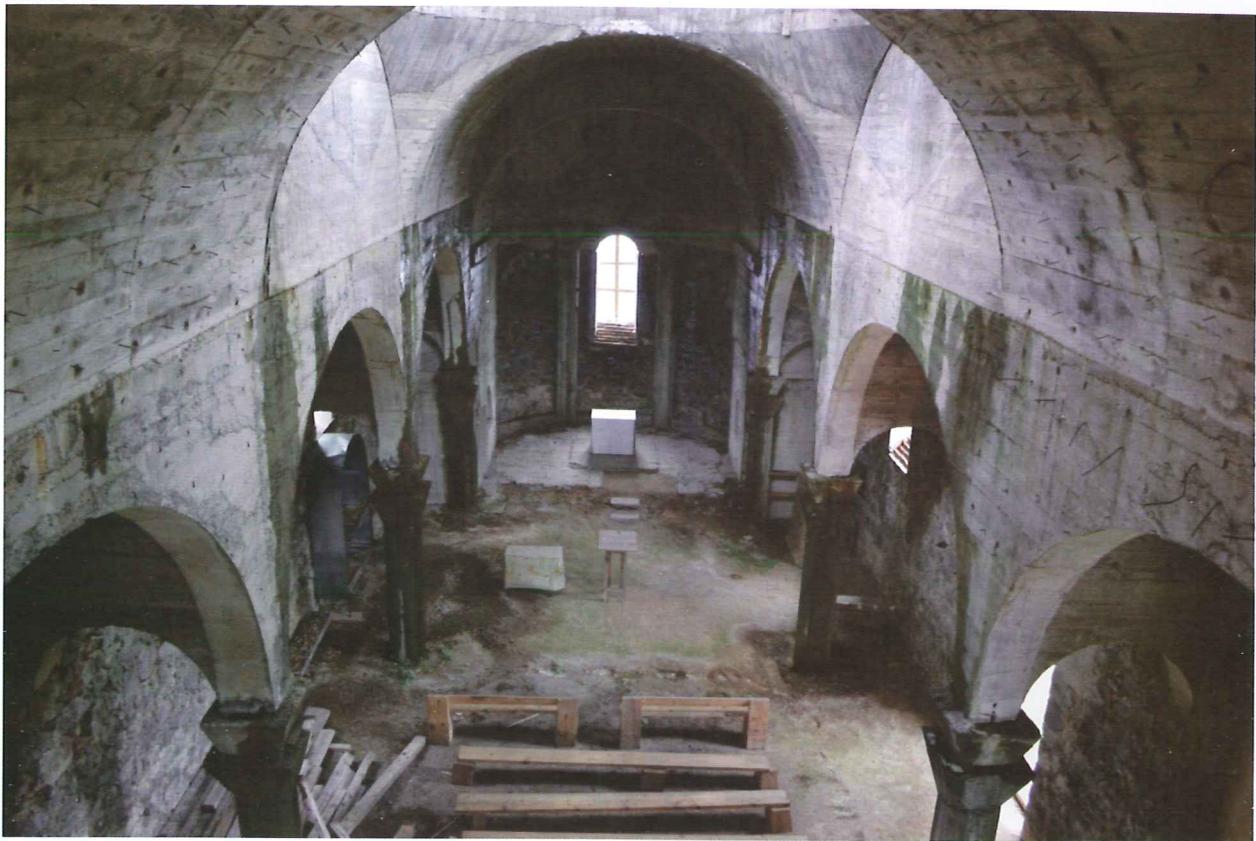
Црква Рођења Пресвете Богородице, црква је у Дрежници, парохијска, саграђена је 1842. год. Димензија дужине 32,50 m и ширине 12,00 m. Црква је обновљена 1938. год. Тада је митрополит загребачки Доситеј посетио Дрежницу да би погледао радове. Са дозволом и благословом епископа горњокарловачког Саве, нова звона освештала је 6. марта 1939. год. јереј Стеван Ђурчић, парох у Огулину.

У црви је половином октобра 1941. год. италијанска војска држала заточене мештане Дрежнице. Почетком 1942. год. партизани су минирали звоник, а потом га уз помоћ затегнутих сајли срушили до темеља. Након септембарске италијанске офанзиве исте године, као једина зграда са сачуваним кровом је служила за смештај народа, партијских и војних органа. Партизани су у њој направили бину и одржавали представе. Запаљена је у борбама вођеним у лето 1944. год. између партизана и усташко-легионарских јединица.

Два велика звона партијски активисти су после рата одвезли незнано куда, а мало звono је разбијено.

Почетком 1990. год. формиран је одбор за обнову цркве. Исте године санирани су зидови и изграђени темељи за звоник. Централна купола подигнута је 2010. године, а након тога је покривена. Обнова је у току.

Парохијски дом спаљен је у Другом св. рату, а након рата одлуком Народног одбора адаптиран је и преуређен за угоститељски објекат и преноћиште. Потом је запаљен.

Јасенак

Парохију чине Јасенак, Врело, Дебели Луг и Понорац.

Црква Светог великомученика цара Лазара, црква се налази у Јасенку, парохијска, сазидана је 1883. године, димензија дужине 23,30 м и ширине 9,20 м. Слава храма је Видовдан.

На почетку Другог св. рата усташе су затвориле цркву. Италијани су у октобру 1941. год. групу ухапшених Срба држали затворене у цркви. У јануару следеће године партизани су разоружали усташко-домобранску посаду у месту и након тога запалили зграду шумске управе и жандамијску станицу. Тада су запаљене и школа у којој се налазила школска капела Светог Саве и црква. После тога зидови цркве су страдали од италијанске артиљерије. Цркву су 1947. год. минирали партијски активисти. Експлозив је постављен на угловима и при темељу. Како је била грађена од клесаног камена са чврстим темељима, нису успели целу да је сруше, већ само да оштете зидове и сруше звоник. У допису Државне комисије за верска питања, упућеном Председништву ФНРЈ 20. априла 1949. године, наводи се да је у Јасенку 24. септембра 1948. год. сазван масовни састанак на коме се појавило око 100 мештана. На том састанку партијски активисти су предложили да се за потребе градње задружног дома поруши оштећена црква, наводећи да су у њој усташе и Италијани починили злочине и да она више не представља никакву светињу. Пошто су се старији мештани усprotивили, даљи поступак рушења је обустављен. Звона су након рушења звоника отпремљена у Огулин, да би касније била претопљена ради подизања споменика Народно-ослободилачком рату у Јасенку.

У послератном периоду исељеници из Америке, родом из Јасенка, покушали су да је обнове. Прикупљена средства међутим, нису била довољна за обнову тешко оштећене цркве. Године 2017. црква је у пројекту обнове. Рестаурирају се оштећени зидови, што је веома сложен и скуп грађевински подухват.

Парохијски дом је спаљен у Другом рату, а после је народ искористио материјал за изградњу спаљених кућа. Остало је само изгорела зграда, која је најпре служила као штала, а после поправки користила ју је задруга као магацин.

Школска капела Светог Саве била је смештена у једној просторији школе у Јасенку. Саграђена је 1876. године.

Црква Светих арханђела Михаила и Гаврила, црква је саграђена 1557. год. налазила се на гробљу у Јасенку. Црква је била филијална, а села Јасенак и Врело припадали су парохији Гомирју.

У неким изворима наводи се да је била саграђена од дрвета и да је изгорела у пожару.

На црквишту се налазе остаци каменог темеља некадашње цркве, чије су димензије у основи биле дужине 12,30 m и ширине 6,70 m.

Личка Јасеница

Парохију чине Личка Јасеница, Блата, Беговац, Скрада и Саборски.

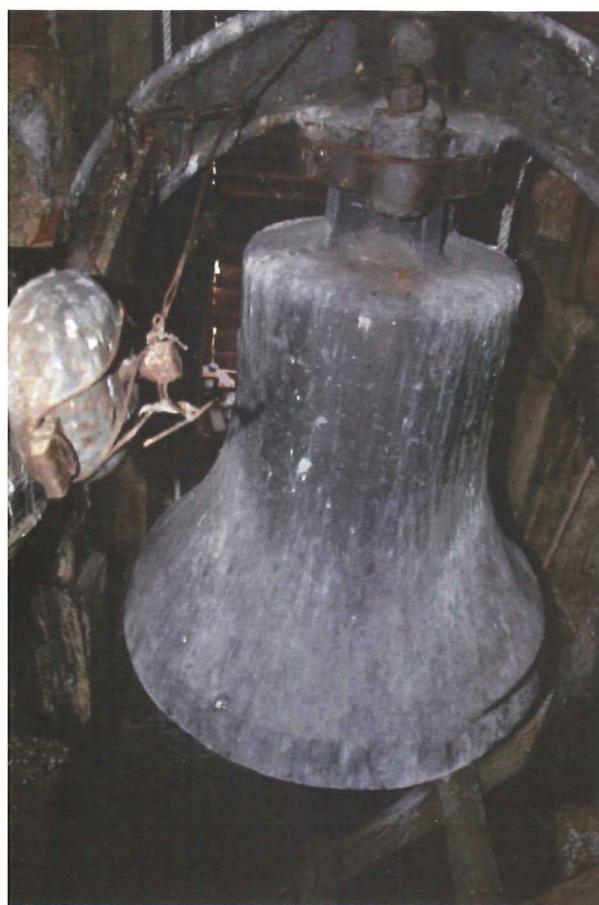

Црква Светог пророка Илије, налази се у Личкој Јасеници, парохијска, саграђена је 1751. год. димензија дужине 24,00 м и ширине 8,50 м. Иконостас у цркви је урадио Фридрих Хамер Лиц.

На почетку другог рата усташе су опљачкале и оскрнавиле цркву, а после је италијанска војска користила за коњушницу. Оштећена је у току борби јануара 1943. године, приликом напада партизана на четничку посаду у Личкој Јасеници. У нападу партизанске артиљерије погођен је звоник, оштећени торањ и кров.

Црква је поправљена 1958. године, при чему је искоришћена стara кровна конструкција цркве у Плашком и материјал који је остао након обнове те цркве. Поправљен је кров и стављена бетонска плоча на звоник. Прилозима исељеника и мештана обновљена је крајем 70-их година 20. века.

Парохијски дом је запаљен у Другом рату, а после га је пољопривредна задруга адаптирала и користила.

Муњава

Парохију чине Муњава, Јосипдол, Вељун, Оток, Стари Вељун, Вајин Врх, Тројврх, Церовник, Кунић, Оштарије и Царево поље.

Црква Светих архангела Михаила и Гаврила, црква се налази у Муњави, парохијска. Изградња цркве започела је према старом запису пронађеном у куполи 26. јула 1843. год. на месту старе дрвене цркве. Следеће године је изградња завршена. Темељна реконструкција цркве урађена је 1894. године, а затим још једна поправка 1937. год. Димензије цркве у основи су дужине 20,50 м и ширине 9,10 м. Уместо стarih звона која су однесена у Првом св. рату, у ливници „Квирин Лебиш“ 1925. год. саливена су три нова.

Почетком другог рата усташе су демолирале унутрашњост цркве. Оштећена је у италијанском бомбардовању, када је сагорео кров изнад олтарског дела, а иконостас готово потпуно уништен, остало је сачувано тек неколико икона.

После рата у оштећеној цркви повремено је служена литургија. Обнављана је крајем 50-их година, радом и прилозима мештана, као и уз помоћ исељеника из САД и Канаде. Кров је поправљен, уређена је унутрашњост и постављен је нови иконостас, који је свом родном месту даровао тадашњи епископ далматински Стеван Боца. Тај поклон приложио је за покој душе свог оца Ђуре, ког су почетком рата убили усташе. Иконостас је рад Лазара Микулића, сликара из Београда. Епископ горњокарловачки Симеон освештао је обновљену цркву 15. октобра

1961. год. Следећа реконструкција је била 1982. год. и у тој обнови је учествовала група припадника Евангелистичке цркве из Немачке у сарадњи са Епархијом горњокарловачком.

Реконструкција звоника и стављање нове куполе уследиће 2009. године, да би затим била урађена нова фасада.

Парохијски дом налази се у Јосипдолу, саграђен је 1899. године, а додатно дорађен 1913. год.

Филијална црква Светог Николе, налази се у Отоку. На зиду цркве записано је да је градња започета 1861. године, а завршена 1863. године, димензија дужине 22,80 m и ширине 9,10 m. На звонику се налазе два звона изливена у Љубљани 1923. год.

Цркву су на почетку Другог рата усташе опљачкале и затвориле је. У току рата оштећен је звоник, који је обновљен почетком 70-их год. Торањ није обнављан, већ је на звоник само стављена бетонска плоча. Сачуван је богато израђен иконостас. Тешко оштећена престона икона Богородице је рестаурисана. Обновљену цркву осветио је 20. јула 1975. год. епископ горњокарлоцачки Симеон.

Огулин

Парохију чине Огулин, Витуњ, Оклинак, Брестовац, Хрељин и Мусулински Поток.

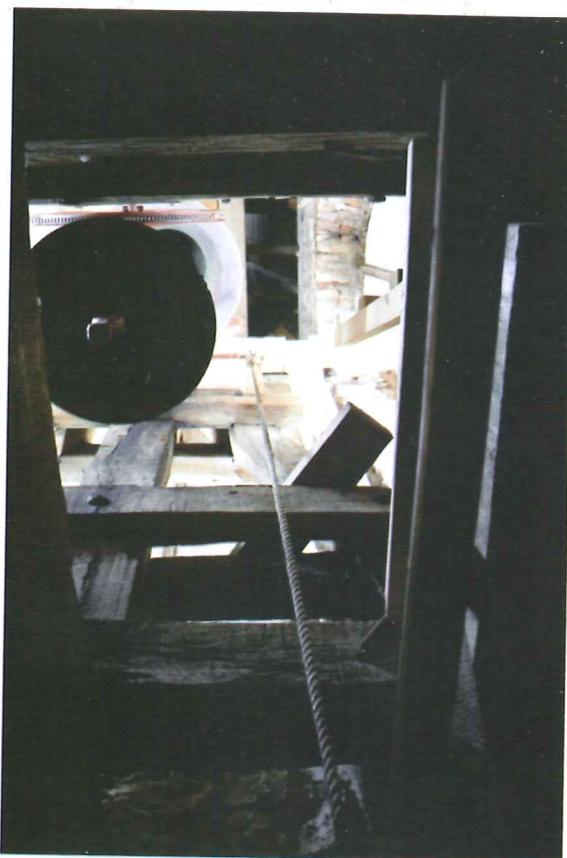

Црква Светог Ђорђа, црква се налази у Огулину, парохијска, сазидана је 1857. године, а иконостас је осликан 1866. год. Црква има два звона, једно је саливено 1923. године, а друго 1867. године, димензија дужине 22,60 m и ширине 9,60 m.

У току Другог рата црква је коришћена као осматрачница и коњушница.

Кров на цркви и тешко оштећени звоник поправљени су 50-их године 20. века. Звоник је реконструисан и кров изменејен 1976. год. Потом је унутрашњост цркве потпуно реновирана и обновљен иконостас.

Парохијски дом налази се поред цркве.

Плашки

Парохију 1. чине Плашки, Лапат и Језеро.

Парохију 2. Јања Гора и Латин.

Парохију 3. чине Међеђак, Кунић, Подум и Тројврх.

Црква Ваведење Пресвете Богородице, саборна црква. Црква је била парохијска за све три плашчанске парохије. Црква је била саграђена у време владике Данила Јакшића (1751-1771). Темељи су освештани 17. јуна 1755. године, а завршена је и освештана 23. августа 1763. год. Више пута је обнављана. Значајнија обнова урађена је почетком 20. века, тачније 1903. године када је довршена обnova архитектуре цркве споља и изграђена нова купола од бакра и крст. У наредних неколико година уређена је унутрашњост цркве. Иконостас је осликао Иван Тишов. Црквена звона одузела је аустроугарска власт за војне потребе у време Првог св. рата.

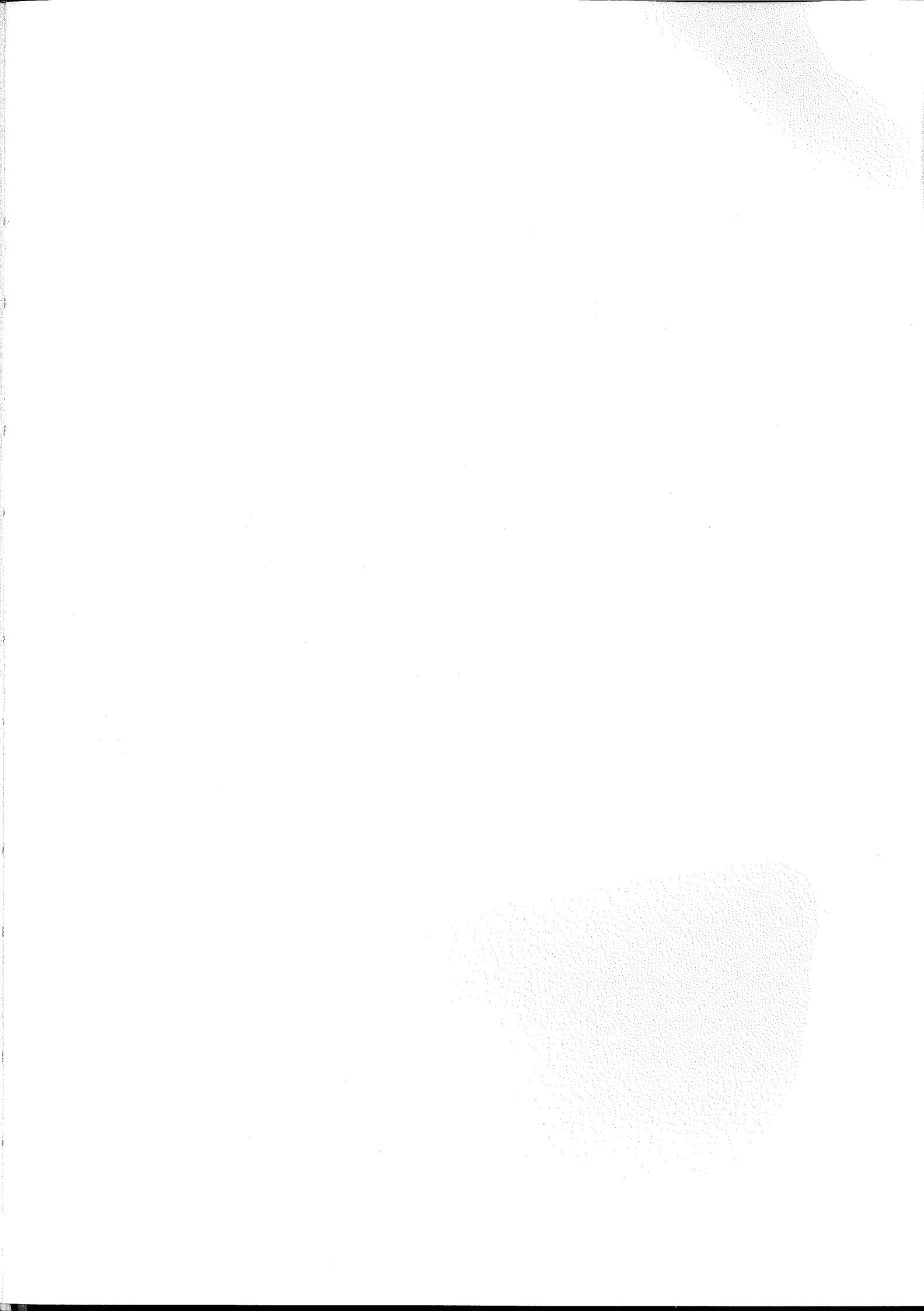
Након проглашења НДХ, тим радника Музеја за умјетност и обрт из Загреба, на челу са Владимиrom Ткаличем, однео је у Загреб архив Епархије и највредније уметничке предмете из епархијског двора и Саборне цркве.

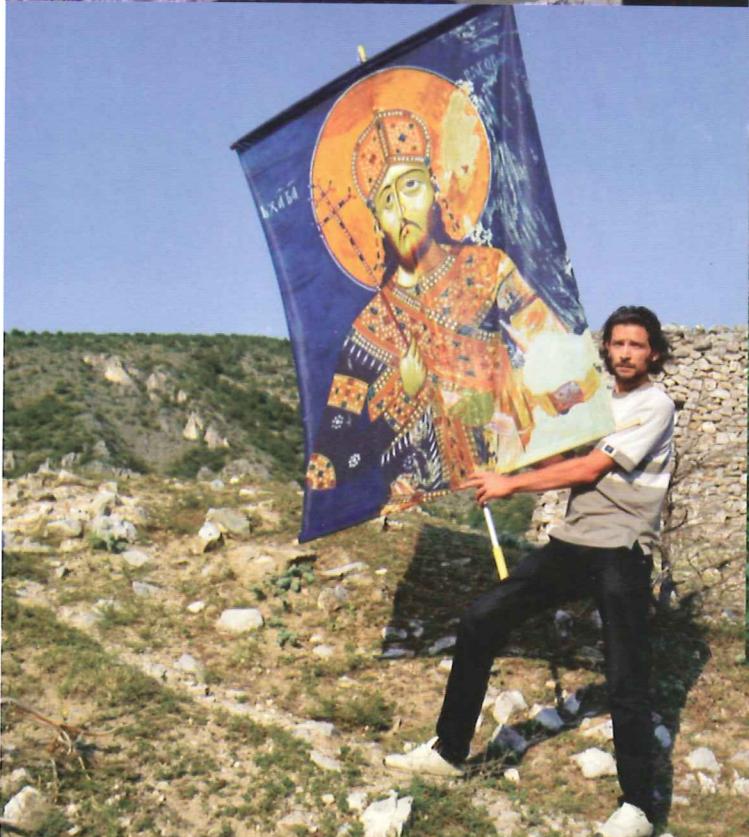
Италијанска војска користила је цркву за коњушницу и смештај ратног материјала, тако да је унутрашњост девастирана. Оштећена је у бомбардовању, када су уништени део крова изнад олтара и делимично апсиде.

Захваљујући прилозима исељеника крајем 50-их година 20. века, измењено је кровиште, стављен цреп и обновљена оштећена апсида. Надзор над тим радовима спроводио је Конзерваторски завод из Загреба. У цркву је враћен иконостас који је 1941. год. однет у Загреб. Почетком 70-их год. Јаки ветрови дигли су цреп, тако да је црква добрим делом била раскривена. Захваљујући прилозима исељеника из САД, пореклом из тог краја, обновљена је 1977. године, када је постављена нова кровна конструкција. Идуће године постављен је нови кров од алуминијумског лима. То је била четврта реконструкција крова од како је црква била саграђена. Радови су завршени обновом купола 1982. год.

Парохијски дом у току Другог св. рата је био мање оштећен и после је у њему становао свештеник.

Сњежана Орловић

Димитрије Мирко Ђелић

(1983-2019)

Димитрије Мирко Ђелић рођен је 30. 8. 1983. године у Сомбору. Његов дјед се послије Другог свјетског рата доселио из Радуча (Лика) у Пригревицу, а Мирко је у Лику први пут отишао 2012. године. Од тада је сваке године посјећивао малобројни српски народ који се вратио послије рата на ове просторе, истраживао податке о животу села и својој породици, планинарио и обилазио цркве и црквишта. Волио је Лику и с поносом је истицао своје поријекло, чак често користећи архаични лички говор. Основну школу завршио је у Пригревици, потом средњу Пољопривредну школу у Сомбору, а затим уписује Вишу пословну школу у Београду. Убрзо се заинтересовао за црквену умјетност и њену историју и 2009. године је уписао Академију СПЦ за уметности и консервацију у Београду. Дипломирао је 2012. године на одсјеку Фреско сликарство с темом „Наоружање светих ратника на средњовјековним фрескама“. Овај рад чинио је теоријски дио, али и копије фресака и реплике мачева. Како би се његово знање и искуство надоградили и употребили, на Факултету примењених уметности у Београду уписао је други мастер на смјеру Вајарство 2018. године, али није успео да га заврши.

Осим знања стечених школовањем, Ђелићева занатска спретност и велико умијеће у извођењу разних врста радова дошли су и наслијеђем од предака. Ковачку радионицу свог дједа Миле Ђелића поклонио је етнолошкој збирци Градског музеја у Сомбору, где као једна цјелина чини дио сталне поставке од 2014. године.

Димитрије Ђелић се окушао у неколико грана умјетности, а његова жеља за образовањем, учењем и стицањем разноврсних знања и вјештина водила га је све даље. Тај ренесансни дух који се веома ријетко среће у данашње вријеме, постаје сасвим јасан када се сагледају његови радови. Аутор је многобројних мозаика, иконостасних преграда од дрвета и камена, меморијалних споменика, фотографија...

Пошто је био на почетку каријере одржао је само једну самосталну изложбу у апатинској галерији „Меандар“ у августу 2018. године. На изложби је тада представљен преглед Ђелићевог дотадашњег рада.

Послије његове смрти одржане су још дviјe изложбе. Прва је била хуманитарног карактера где се осим радова његових колега могло видjetи и неколико Ђелићевих радова. Изложба је отворена у Академији СПЦ за уметности и консервацију у Београду 23. 2. 2019. године под називом „Љубав живи вечно“ када је емитован и истоимени фильм о његовом животу који су направиле његове колеге и пријатељи. Друга изложба отворена је 13. 5. 2019. године у организацији Градског музеја у Сомбору под називом „Оставштина за будућност – Димитрије Мирко Ђелић (1983–2019)“. Изложба је отворена у оквиру манифестације „Музеји за 10“. Приређена је као помен дародавцу и дугогодишњем музејском сараднику. До 3. јуна на изложби су била представљена дјела примењене и ликовне умјетности, студентски радови,

поједина остварења из области фрескописа и мозаика, али и један дио фотографија страдалих православних светиња у Лици. Ту су били изложене и копије накита и оружја из музеја и једна целина с дијелом алата ковачке радионице Миле Ђелића, Димитријевог дједа.

За прилично кратак период свог умјетничког стваралаштва Димитрије Ђелић је урадио заиста много, а поменућу неке од његових важнијих радова који су постављени на јавним мјестима и установама.

У склопу дипломског рада израдио је и три слике, на којима су Свети Јован (1,1x0,6 m), Свети Павле (1,1x0,6 m) и Свети Несторије (1x2 m). Слике су рађене темпером на платну, али визуелно дају утисак фреске. Послије студија Ђелић све рјеђе слика, али се јасно види да је сасвим овладао том техником. Његов стваралачки дух је морао даље. Иако се окренуо неким другим техникама, знања из ове области користила су му за све његове будуће радове.

За ОШ „Младост“ у Пригревици, чији је био ђак, поклонио је 2011. године мозаик с представом Светог Саве (1x0,7 m) и оквиром у дуборезу.

За Храм Светог Илије у Радучу који датира с почетка 18. вијека, а који је пострадао и у Другом свјетском рату, а и послије посљедњег рата на том подручју 1996. године, Димитрије је 2012. године поклонио своја два студентска рада. Један је подни мозаик с мотивом двоглавог орла представљеним у медаљону (пречник 1,2 m). Други мозаик постављен је изнад портала, а на њему је представа патрона храма (0,5x0,6 m). Рађен је по узору на фреску из манастира Грачанице.

Мозаик Свети Цар Јустинијан (2x1 m) израдио је по наруџби за Народни музеј у Лесковцу 2015. године. Ријеч је о копији чуvenог мозаика из базилике Сан Витале у Равени где је Јустинијан приказан с пратњом. Димитрије ову Јустинијанову представу репродукује до детаља.

Године 2016. израдио је мозаик с представом Светог Јустина Ђелијског (0,5x0,6 m) за чесму у Товаришеву подигнуту у спомен на Карађорђеву посјету овоме селу.

Био је сарадник на групном пројекту у манастиру Острогу 2015. године где су изведена три мозаика. Мозаике су изводили још и Зоран Михаиловић декан Академије СПЦ и Гаврило Михаиловић. Први мозаик представља сцену Уснуће Светог Василија Острошког (2,5x2,5 m). Други мозаик је сцена Сретења (1,5x1,2 m), а на трећем мозаику (3x2 m) представљени су Свети Исаја од Оногашта, Свети Василије Острошки и Свети мученик Станко.

За гробљански Храм свих Светих у Вршцу 2018. године урадио је мозаик с представом Христа (Мандилион), који још није постављен.

За израду мозаика Димитрије Ђелић је углавном користио природни материјал односно камен. Разлог томе је не само љубав према природи и путоказ ка извornом начину израде мозаика, већ и зато што је преферирао скромнију палету боја. Овакав склоп материјала и боја давао је колориту племенитост и хармонију. Та својствена му естетика, где долази до финог нијансирања боје, пастелних тонова, разбијана је само понекад у детаљима кориштењем стаклене пасте која даје посебан визуелни печат његовим радовима. Осим акцената постизаних другачијим сјајнијим материјалом, он сличне ствари постиже различитом обрадом камених тесера, често неуједначеним по величини и различитим у текстури. Већ на првим

Његовим радовима види се упознатост с хришћанском иконографијом, одлично познавање анатомије, знање грађења композиције, али и коришћење различитих нијанси камена за постизање сјенки којима је наглашавао тродимензионалност када је то било потребно. Оваква рјешења указују на умјетника с посебним осјећајем за естетику. У техници мозаика остварује јасан и препознатљив стилски рукопис.

Иконостасе од дрвета, украшене дуборезом израдио је за двије цркве. Први (7x4,5 m) од храстовине је направио 2013. године за већ поменуту цркву Светог Илије у Радучу (Лика), а други иконостас (4x2,5 m) урадио је 2014. године за цркву манастира Мушвete (Златибор). Да би умјетничко дјело било потпуно, осим занатске спретности потребно је владати и с теоријским знањем односно симболиком кориштених мотива. Готово све површине иконостаса покрива дуборезом, читав низ разних орнамената смјењује се један с другим, а најчешће је у питању комбинација биљне орнаментике и геометријског преплета, али и симбол крста стилизован на разне начине (једноставан приказ крста, крст формиран од геометријског преплета, крстолики цвијет у геометријском преплету, крст формиран од палмета у розетама или од других флоралних орнамената, христограм). Ту су се нашле и представе птица (паунова) које стоје на лози и зобљу грожђе.

Као учесник групног пројекта 2015. године, радио је на иконостасу од мермера (5x4,5 m) за цркву у Малом Мокром Лугу. У питању је мастер рад Ђакона Миладина Ђурића, а Димитријев највећи допринос је при монтажи иконостаса.

Димитрије Ђелић је аутор и неколико јавних споменика. Први од њих (2 m) подигнут је 2016. године, од бијелог мермера, као спомен на 83 пала апатинска борца у ратовима деведесетих година 20. вијека. Постављен је у Апатину поред Дунава, испред храма Сабора Светих Apostola. Општина је донирала мермер, а аутор је бесплатно израдио споменик. Инспирацију за ово дјело пронашао је у једном надгробном споменику поред Цркве Светог Петра у Новом Пазару. Површину крста израдио је на сљедећи начин: на горњем краку крста исклесао је крст с тролисним завршетком, док је на попречном краку крста исписао текст Светог владике Николаја Велимировића. На крст је наслоњен велики штит с четири слова С.

На Банстолу је 2017. године постављен споменик Краишака суза, посвећен страдалим Краишницима. Изградњу овог споменика иницирала је Миlena Чанковић из Лике која је уз помоћ народа прикупила средства за изградњу. Привремено је постављен само један дио споменика који је освештао владика сремски г. Василије, пошто је планирана промјена локације. Недалеко од тог мјеста овај крст ће бити постављен на постолје, те ће висина споменика бити око 6 метара. Носећа конструкција састоји се од 204 мермерна дијела, а цјелокупан споменик је исклесан из 7,5 тона бијелог мермера. Крст је рађен по узору на старе надгробне споменике који се могу видjeti по Крајини. У доњем дијелу налази се грубо тесана велика суза супротстављена финој обради површине крста.

Боравећи у манастиру Велика Ремета с већ поодмаклом болести, Димитрије је у децембру 2018. године исклесао још један мермерни крст (3 m) који је постављен испред манастира на формирano брдашце које симболизује Голготу. Крст је и направљен у облику голготског крста с мотивом палмете каква се може видjeti на средњовјековним фрескама.

Године 2018. израдио је од бијелог мермера споменик у облику крста с представом Христовог распећа. Аутор је крст поклонио Епархији горњокарловачкој за постављање на масовој гробници из Другог светског рата која се налази одмах поред Цркве Светих Петра и Павла у Смиљану. У овој спомен–костурници сахрањено је 530 Срба из Смиљана, а споменик који је био подигнут у спомен свих страдалих, уништен је 1991. године. Због преране Димитријеве смрти, натписе је исписао и поставио крст Ђакон Миладин Ђурић у јуну 2019. године.

У камену је радио и портале, жртвенике, надгробне споменике... Овдје би требало поменути портал за цркву у Црвеној Јабуци који је израдио 2014. године, украсен крстом и виновом лозом. За цркву у Београду 2017. године израдио је Жртвеник од мермера (0,8x0,6) украсен розетом с палметама које образују мотив крста и два симетрично постављена пауна.

У свом опусу има и неколико од мермера урађених надгробних споменика који сами по себи представљају умјетничка дјела. Готово сви имају облик крста, али су сви изведени на различите начине. Неке је урадио с оштрим ивицама и геометријским преплетом, на некима се види инспирација старим споменицима с подручја Крајине, док су неки већих димензија и знатно су више иступили у трећу димензију.

На радовима Димитрија Мирка Ђелића постаје потпуно јасно да је посједовао знање у одабиру камена и у његовој обради разноврсним алатима и машинама, вјеште руке, много стрпљења, пажње, упорности, посвећености, одрицања и прије свега много љубави према занату.

Нарочито ово посљедње постаје јасно када се погледа било који рад Димитрија Ђелића. Иако је био на почетку каријере, његови радови се ипак одликују зрелошћу, односно изузетном занатском спретношћу, а ликовни квалитет је неоспоран. Овоме је допринијело и опробавање у разним техникама и наслијеђена занатска вјештина која му је користила и код пројектовања и монтирања. Користећи знања стечена на разним мјестима успио је у релативно кратком року да извлачи ефекте из свих детаља осјећајући вриједности површине и пластике. Осјећао је камен као материју, умio је да осјети душу камена и да вјештим покретима оштрих длијета и топлином своје душе извуче оно најљепше од њега. Техничка обрада је врло точна и прецизна. Сваки рад је чист у концепцији, јасан и логичан. Орнаменти су јасно компоновани, прецизно цртани и дати оштрим линијама када је у питању геометријски орнамент, док су биљни мотиви обрађивани знатно мекше. Неке мотиве које је изводио у дрвету, понавља с лакоћом и у раду с каменом.

Димитрије је од својих предака наслиједио љубав према ковачком занату, а своје интересовање усмјерио је на ковање мачева. За потребе свог дипломског рада исковао је реплике мачева какви се налазе на српским средњовјековним фрескама Светог Меркурија и Светог Несторија, док је трећи мач реплика српског мача са „S“ накрнициом из 14. вијека какве је носила војска цара Душана.

За поставке неколико музеја радио је копије наоружања и накита од метала. За Народни музеј у Лесковцу 2015. године израдио је од челика реплику мача и бодежа. Овдје би свакако требало истакнути реплике накита из бронзаног доба рађене за Градски музеј у Сомбору 2017. године. Тада је поводом Међународног дана музеја, а у оквиру Манифестације „Музеји Србије, десет дана од 10 до 10“ отворена изложба археолошког одељења Градског музеја Сомбор под називом: „Ритам спирале...“ (18. 5. – 7. 6. 2017.). Аутор изложбе је Анђелка Путица

виши кустос археолог из Градског музеја у Сомбору. Изложба је обухватила реконструкцију костима и накита средњег бронзаног доба (Култура гробних хумки, 15–14. век п.н.е.).

Ковао је мачеве и за Краљевски ред вitezова чији је био члан, а свакако би требало поменути наградне мачеве за француског хуманитарца г. Арно Гујона и проф. Пеђу Ристића. Ријеч је о додјели мачева и признања Вitez фест – Златни вitez – Свети Стефан деспот српски 2018. године.

За вријеме мастер студија израдио у бронзи неколико портрета и цијелих фигура по моделу, на којима се сасвим јасно види да је он својим знањем и умијећем увељико прешао ниво студенстих радова. У том периоду Димитрије је инспирисан представом коња на једном келтском новчићу израдио је вишеструко занимљиву скулптуру коња.

Димитрије Ђелић бавио се и рестаурацијом, те је тако извео рестаурацију споменика погинулим Солунцима у Вршцу 2016. године, потом наредне године рестаурацију споменика Милети Протићу и погинулим мјештанима од 1941–1945. године у Товаришеву, а у истом мјесту урадио је и рестаурацију авиона.

Своје умјетничко интересовање Димитрије је проширио и на поље фотографије, те се тако једна његова фотографија нашла на насловној страни часописа „Glas poštara“ 2014. године (година III, бр. 2). Направио је око 10.000 фотографија цркава и црквишта у Лици планирајући неколико изложби. Једна од тих фотографија јесте и фотографија Цркве Свете Петке у Кику с којом је освојио 3. место на свеправославном фото–конкурсу у Атини 2016. године, а која је потом објављена у монографији *Destructions of monuments of eastern Christianity*.

Добивши неколицину старих рукописа потписаних именом Мига, који су сасвим случајно пронађени, заједно с Невеном Влаисављевићем отпочео је потрагу за идентитетом те особе. Сазнао је да је ријеч о младом родољубу Момчилу Кузминцу Миги, војнику генерала Драже Михаиловића који је убијен 1946. године. Овај материјал, као збирка пјесама и прича штампан је под називом „Мигина књига“. У књизи се налазе и биографије чланова породице и самог Момчила Кузминца коју је приредио Благоје Цар, али и неколико фотографија породице Кузминац.

Поред изузетног талента на разним пољима умјетности, Димитрије Ђелић је имао и многобројне хобије. Био је члан Апатинског ронилачког друштва, Академског спелеолошко–алпинистичког клуба, а као љубитељ природе и животиња активно се бавио орнитологијом и заштитом птица. Био је члан Србског историјског друштва „Милош Милојевић“, сарадник и доброврор Градског музеја у Сомбору и заљубљеник у историју и археологију радећи као сарадник на археолошким истраживањима и ископавањима. Обилазио је српска стратишта, сакупљао приче и податке. Као члан спелеолошког клуба, на брду Церова на Златибору пронашао је масовну гробницу четника ликвидираних послије Другог свјетског рата.

Радио је и на изради односно реконструкцији личких двоструних гусала, које су тестиране на Музичкој академији. Био је члан Гусларске школе Вукојице Сандића. Све гусле које је израђивао биле су дрворезбарски украшене флоралном или геометријском орнаментиком, двоглавим орлом, крстовима...

Захваљујући познавању различитих занатских вјештина, али и посједовању теоријског знања о археолошком, историјском, умјетничком и етнографском наслеђу нашег народа, за њега није било несавладивих препрека. Сваком послу приступао је искрено и с вјером, дајући по дио своје душе. Посматрач тако гледајући сваки његов рад, несумњиво остаје задивљен богатством идеја, озбиљношћу приступа и квалитетом. У исти мах и дјечак и јунак, борац за правду, корјене и православље, храбар, одлучан, родољуб... Био је ожењен Наташом Ђелић с којом има три ћерке Милицу, Недељу и Мару. Преминуо је 5. 1. 2019. године у Пригревици где је и сахрањен, а својим радом оставио је неизбрисив траг у умјетности крајишким Срба.

① БРУВНО

ПОСВЕЋЕНА СВ. ЈОВАНУ

САГРАЂЕНА 1881. Г.

ТОКОМ II РАТА ДЕМОЛИРАНА, ВРЕМЕНОМ ПРОЛАДАЛА
ОБНОВА ПОЧЕЛА 1989. Г.

② ВОДENA ГЛАВА

ПОСВЕЋЕНА СВ. ЈОВАНУ

НИЈЕ ПОЗНАТА ГОДИНА ГРАДЊЕ НИ РУШЕЊА

③ ВЕЛИКА ПОПИНА

ПОСВЕЋЕНА СВ. ИЛИЈИ

САГРАЂЕНА 1876. Г. НА ТЕМЕВЧИМА СТАРОГ ХРАМА
ДЕВАСТИРАНА 1995.

④ ГРАЧАЦ

ПОСВЕЋЕНА ВАЗНЕСЕЊУ ГОСПОДАЕМ

САГРАЂЕНА 1715. Г.

МИНИРАНА 1954. Г. НА ВЕЛИКИ ПЕТАК

МАТЕРИЈАЛ УПОТРЕБЉЕН ЗА ИЗГРАДЊУ СПОМЕНИКА

РЕВОЛУЦИЈЕ И ЗИДА НА ГРОБЊУ

ЗВОНА ПРЕДАНА У ОТПАД

⑤ ГРАЧАЦ

ПОСВЕЋЕНА ВАЗНЕСЕЊУ ГОСПОДЊЕМ

САГРАЂЕНА 1984. Г. ДЕВАСТИРАНА ПОСЛЕ 95. И
КОРИШЋЕНА ЗА ОДСТАРКУ СЛЕДОВА

⑥ ЦРКВА СВ. МАРКА НА ВЕЛЕБИТУ

ПОСВЕЋЕНА СВ. МАРКУ

САГРАЂЕНА 1863. Г.

ИЗА ЦРКВЕ СЕ НАЛАЗИ ЛЕГИНАУ КОЈОУ СУ ВРСЕНЕ
СЛУХБЕ ПРЕ ИЗГРАДЊЕ ЦРКВЕ.

СПАСИЛЧ ЈЕ КОМУНИСТИ 1941. Г., али овај
ОБНОВЉЕНА ТОКОМ РАТА

СЕРЧАДОВАДО СЕРЧАДОВАДО

(7) ЗРМЉАЊА

ПОСВЕЋЕНА СВ. НИКОЛУ
ГОДИНА ГРАДЊЕ НИЈЕ ПОЗНАТА
ЗАПАЂЕНА 1953.

ОБНОВА ПОЧЕЛА 1980.

(8) МАЛА ПОДИНА

ПОСВЕЋЕНА СИЛАСКУ СВ. ДУХА НА АПОСТОЛЕ
ГОДИНА ГРАДЊЕ НИЈЕ ПОЗНАТА

ТОКОМ II РАТА ИТАЛИЈАНИ ЈЕ КОРИСТИЛИ
КАО КОНУШНИЦУ, КАСНИЈЕ ЈЕ ЗАПАСИЛИ ПАРТИЗАНУ
ОБНОВЉЕНА 1973.

ПОНОВО ЗАПАЂЕНА 1995.

(9) КИК

ПОСВЕЋЕНА СВ. ПЕТКИ

ПРЕНЕСЕНА ИЗ РАДУЧА 1809.

ЗАПАДИЛЕ ЈЕ УСТАШЕ 1943

(10) МАЗИН

ПОСВЕЋЕНА РОЂЕЊУ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ
САГРАЂЕНА 1785.

УНИШТЕНА ОД ИТАЛИЈАНСКОГ ГРАНИРАЊА 1943.

ПОСВЕЋЕНА СИЛАСКУ СВ. ДУХА НА АПОСТОЛЕ
САГРАЂЕНА 1719.

ТОКОМ II РАТА ИТАЛИЈАНИ КОРИСТИЛИ ~~ВЛАС~~
КОНУШНИЦУ

УСТАШЕ ЈЕ БОМБАРДОВАЛЕ 1943.

~~ТОКОМ РАТА ИТАЛИЈАНИ ОДНЕСЛИ
МИРИРАНА 1948. Г~~

МАТЕРИЈАЛ УПОТРЕБЉЕН ЗА ИЗГРАДЊУ ЗАДРУЖНЕ
ШТАЛЕ И НАСИПАЊЕ ПУТА.
ИМАЛА ЧЕЗВОНА, ЗЕЗВОНА СУ ОДНЕСЛИ ИТАЛИЈАНИ
ЧЕТВРТО ПОХОМЉЕНО МИРИРАВЕНИ ЧЕЗВОНА У ОТПАД.

Аутор књиге
МИРКО ЂЕЛИЋ

Дизајн и припрема
СЛАВИЦА ЂЕЛИЋ

Штампа
МГ ПРИНТ АПАТИН

ОГРАНИЧЕН ТИРАЖ

